

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

นายสุนิตย์ เหมนิล

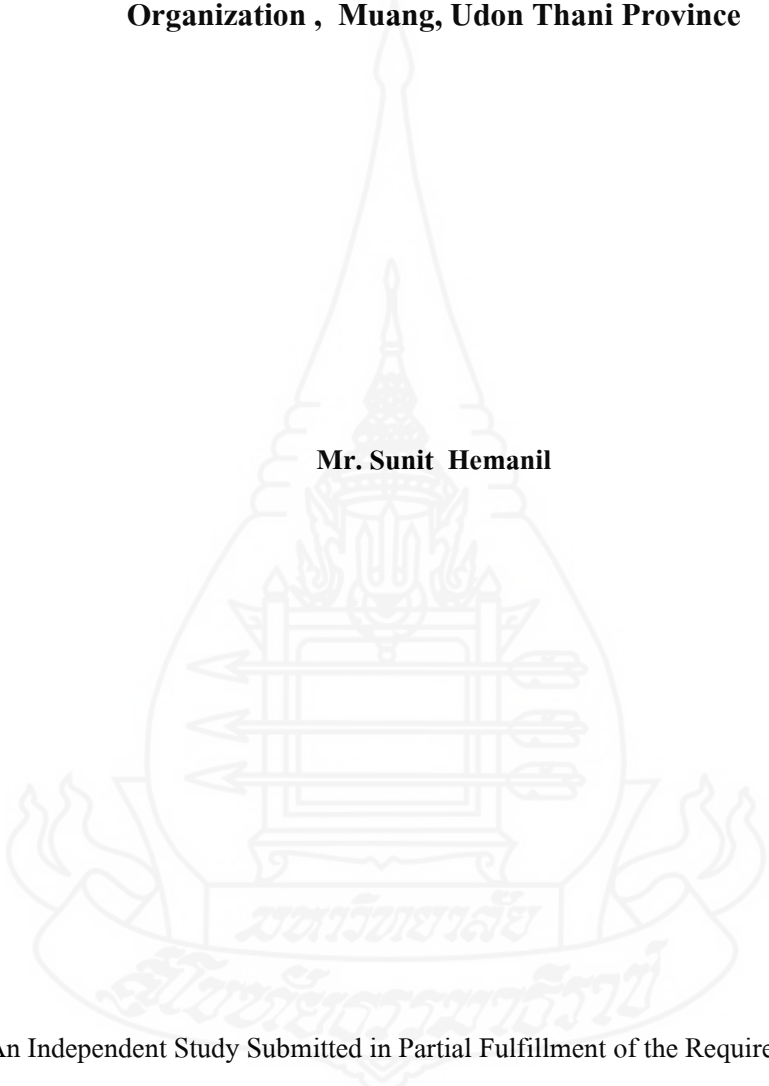

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555

**People's participation in developing Nhongnakham Sub district Administrative
Organization , Muang, Udon Thani Province**

Mr. Sunit Hemanil

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง
จังหวัดอุดรธานี

ชื่อและนามสกุล นายสุนิตย์ เหมนิล

แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ

สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ จุ้ยโต

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2555

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ จุ้ยโต)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. จีระ ประทีป)

(รองศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมพงศ์ มีสมนัย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

ชื่อการศึกษา คั่นคว้าวอิสระ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ผู้ศึกษา นายสุนิตย์ เหมนิล **รหัสนักศึกษา** 2533007171

ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ จุ้ยโต **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การศึกษาคั่นคว้าวอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น (2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล และ (3) ศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั่นคว้าวอิสระครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 389 คน ที่ได้จากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อยู่ในระดับน้อยทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านติดตามตรวจสอบ (2) การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน (3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ คือ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดเวทีประชาคมในช่วงเวลาที่เหมาะสม และควรสำรวจสภาพปัญหาของหมู่บ้านก่อนที่จะมีการจัดทำแผนพัฒนา ส่วนด้านการดำเนินการ องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดแผนงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างชัดเจน

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ

Independent Study title: People's participation in developing Nhongnakham Sub district Administrative Organization , Muang, Udon Thani Province

Author: Mr. Sunit Hemanil ; **ID:** 2533007171; **Degree:** Master of Public Administration;

Independent Study advisor: Dr. Saneh Juito, Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

The purposes of this research aimed to (1) study level of people's participation in local development of Nhongnakham Sub-district Administrative Organization , Muang District, Udon Thani Province (2) compare level of people's participation in local development of Nhongnakham Sub-district Administrative Organization , Muang District, Udon Thani Province classified by personal factor and (3) study appropriate approached to develop people's participation in local development of Nhongnakham Sub-district Administrative Organization , Muang District, Udon Thani Province.

Sample group used in this research comprised 389 eligible civilians from population of 14,495. Instrument used was questionnaire. Statistical tools employed were frequency, percentage, mean standard deviation, t-test, and One Way Analysis of Variance.

The results revealed that; (1) people's participation in local development of Nhongnakham Sub district Administrative Organization , Muang District, Udon Thani Province, both in the overall view and on each aspect, which were: attending a meeting and planning, operation, receiving benefits and following and evaluation, were in low level (2) personal factor i.e. gender, age, education, income and career were related to people's participation in local development of Nhongnakham Sub-district Administrative Organization, Muang District, Udon Thani Province (3) there were 3 approaches to develop people's participation in local development of Nhongnakham Sub-district Administrative Organization: civil society forum should be held at appropriate period of time, surveying on villages' problems should be carried on before the arranging of development plan, clear local development plan should be determined.

Keywords: People's Participation, Local Development, Nhongnakham Sub-district Administrative Organization, Udon Thani Province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ จุ้ยโต และรองศาสตราจารย์ ดร. จีระ ประทีป ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งการตรวจสอบแก้ไขด้วยความใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์สามารถ ปิติพัฒน์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นอย่างมาก

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน และเพื่อนนักศึกษาทุกคนที่กรุณาให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการศึกษาด้วยดีมาโดยตลอด

ท้ายที่สุด ผู้ศึกษาขอมอบความดีและประโยชน์ใดๆ ของการศึกษารุ่นนี้ แด่ บิดา และมารดา ผู้มีพระคุณอันยิ่งใหญ่หาที่เปรียบมิได้ ผู้ซึ่งเป็นกำลังใจ ให้ความรัก ความห่วงใย และให้การสนับสนุนด้วยดีเสมอมา ส่งผลให้ผู้ศึกษามีพลังในการดำเนินงานการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้จนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ อนึ่งหากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษากราบขออภัยและขออนุมัติไว้แต่เพียงผู้เดียว

สุนิตย์ เหมนิล

กรกฎาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	11
การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	30
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	58
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำ อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี.....	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี	67
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี	83
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	85
สรุปผลการวิจัย	85
การอภิปรายผล	88
ข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	96
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	97
ข แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	99
ค ผลการวิเคราะห์ค่า IOC	106
ประวัติผู้ศึกษา	110

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้านของตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.....	51
ตารางที่ 3.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	51
ตารางที่ 4.1 ความถี่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	58
ตารางที่ 4.2 ความถี่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ.....	58
ตารางที่ 4.3 ความถี่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ.....	58
ตารางที่ 4.4 ความถี่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา.....	59
ตารางที่ 4.5 ความถี่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ.....	59
ตารางที่ 4.6 ความถี่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	60
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน.....	61
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี ด้านการประชุมและวางแผน.....	62
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี ด้านการดำเนินการ.....	63
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี ด้านการรับผลประโยชน์.....	64
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามตรวจสอบ.....	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ.....	67
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ.....	68
ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ.....	69
ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพ.....	71
ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพ.....	72
ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	74
ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	76
ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพ.....	77

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพ.....	79
ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้.....	80
ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้.....	82
ตารางที่ 4.23 ความถี่และร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการเข้าร่วมประชุมและวางแผน.....	83
ตารางที่ 4.24 ความถี่และร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการดำเนินการ.....	83

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและ องค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546.....	33

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้มีบทบัญญัติที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายมาตรา ได้แก่ บทบัญญัติในหมวดที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 บัญญัติว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ดังต่อไปนี้ (3) การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนทั้งโครงการพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น และ (5) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน และในหมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ได้กำหนดแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในมาตรา 87 บัญญัติว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550, 2550)

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบขององค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น
4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้ง

สนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

5. ส่งเสริมและให้การศึกษากับประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรฐานนี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชาติที่ใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้ในหมวดที่ 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 287 บัญญัติว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนกระทำเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว จะเห็นได้ถึงเจตนารมณ์ที่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ/กิจกรรมภาครัฐในลักษณะและวิธีการต่างๆ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศเป็นการบริหารโดยประชาชน เพื่อประชาชน ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างแท้จริง ซึ่งการส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ว่าเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของความสำเร็จในการบริหารราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล ที่ได้รับการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 โดยเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุดและมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จึงสามารถตอบสนองตอบสนองความต้องการของประชาชนในระดับฐานราก ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายหมายในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยดำเนินงานตามวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การจัดทำแผนการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการ

ปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่ทางกระทรวงมหาดไทยกำหนด

จากการที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ได้มีนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นที่มุ่งส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเขตการปกครอง 16 หมู่บ้าน (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาดำบลหนองนาคำ 3 ปี พ.ศ.2555 – 2557) โดยผลการศึกษาจะได้รับทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อช่วยลดปัญหา ลดความขัดแย้งและการต่อต้านจากประชาชน เกิดความร่วมมือในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมประชุมและวางแผน ร่วมดำเนินโครงการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามตรวจสอบ โครงการและ/หรือกิจกรรมของท้องถิ่นอีกด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

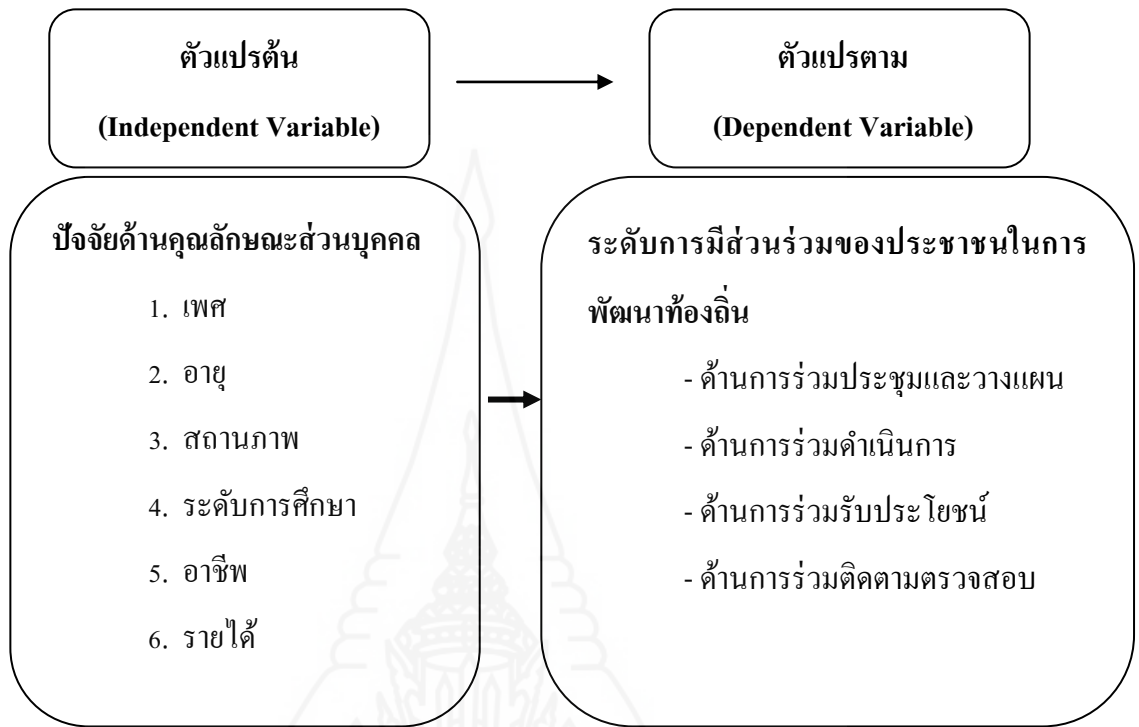
ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 2.1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- 2.2 ศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- 2.3 ศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ประยุกต์กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านการร่วมประชุมและวางแผน การมีส่วน

ร่วมด้านการร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมด้านการร่วมรับประโยชน์ และการมีส่วนร่วมด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ (ดังภาพที่ 1.1)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

4.1 ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ ด้านการร่วมรับประโยชน์ ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ

4.2 ขอบเขตพื้นที่

ศึกษาจากประชาชนในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษารวม 7 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนมกราคม – กรกฎาคม 2555

4.4 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 16 หมู่บ้าน โดยทำการศึกษาจากประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ซึ่งมีจำนวน 14,495 คน (รายงานแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคำบลหนองนาคำ 3 ปี พ.ศ.2555 – 2557, 2554)

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาร์ยามาเน่ (Taro Yamane) (อ้างถึงใน ลิน พันธุ์พินิจ, 2554) ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 389 คน

4.5 ตัวแปรในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรในการศึกษาวิจัย ดังนี้

4.5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) สถานภาพ
- 4) ระดับการศึกษา
- 5) อาชีพ
- 6) รายได้

4.5.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ด้านร่วมดำเนินการ ด้านการร่วมรับประโยชน์ ด้านร่วมติดตามตรวจสอบ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าไปแลกเปลี่ยนข้อมูล แสดงความคิดเห็น หรือเข้าร่วมโครงการและ/หรือกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน การร่วมประชุมและวางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ ด้านการร่วมรับประโยชน์ ด้านการร่วม ติดตามตรวจสอบ

การมีส่วนร่วมในด้านการประชุมและวางแผน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประชุม แสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย เสนอแนะวิธีการดำเนินงาน เสนอโครงการและ/หรือ กิจกรรม กำหนดทรัพยากรในการดำเนินงาน การวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหา และการมีส่วนร่วม ในการกำหนดควมวิสัยทัศน์ พันธกิจ ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการ ดำเนินการตามโครงการและ/หรือกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยองค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมใน การพิจารณาบุคคลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านที่ควรได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพคนพิการ/ผู้สูงอายุ การเข้าร่วมในโครงการและ/หรือกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยองค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมใน การคัดเลือกผู้แทนประชาคมเข้าเป็นคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน/ตำบล การมีส่วนร่วมในการ ป้องกันโรคติดต่อต่างๆ ในหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมในโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม ของชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วมด้านการร่วมรับประโยชน์ หมายถึง การได้รับการบริการสาธารณะจาก องค์การบริหารส่วนตำบล การได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยองค์การบริหาร ส่วนตำบล การได้รับรางวัลจากการแข่งขันและ/หรือการจัดการประกวดที่จัดโดยองค์การบริหาร ส่วนตำบล การได้รับความรู้ ทักษะในการคิด จากการจัดการประชุมและจากเวทีประชาคมที่จัดขึ้น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลและการได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ ชุมชน จากโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วมด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการพัฒนาท้องถิ่นตามวัตถุประสงค์ของประชาชนใน ท้องถิ่น การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ขององค์การบริหารส่วน ตำบล การติดตามตรวจสอบการจัดทำโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา การบริการสาธารณะ การจัดทำ งบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานให้โปร่งใสและยุติธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ระดับการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในแต่ละโครงการหรือกิจกรรมที่มีหลายขั้นตอน โดยที่การเข้าร่วมอาจเข้าร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนก็ได้

ประชาชน หมายถึง ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เจริญขึ้นเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และการเปลี่ยนแปลงนั้นต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นเท่านั้น

การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่ได้มีการวางแผนและกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าซึ่งจะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณและ/หรือด้านคุณภาพ รวมทั้งจะต้องมีทิศทางที่ดีขึ้นเท่านั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ หมายถึง หน่วยงานที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ตั้งอยู่เลขที่ 1 หมู่ 18 บ้านหนองนาคำ ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

6.2 ทราบถึงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

6.3 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา และส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนให้เพิ่มมากขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดที่นักวิชาการทั้งชาวไทยและต่างประเทศได้ให้ทัศนะไว้มาเป็นกรอบเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
3. การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

1.1 ความหมายของการพัฒนา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า “พัฒนา” หมายถึง ทำให้เจริญ หรืออาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาเป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่พอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่อยู่นิ่ง

บรรเจิด สอพิมาย (2550) ได้ให้ความหมายของ การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าและการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีสองส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งจะต้องมีทิศทางที่ดีขึ้นเท่านั้น

วิดเนอร์ (อ้างใน บรรเจิด สอพิมาย, 2550) ได้รวบรวมแนวคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมายของคำว่า “การพัฒนา (Development)” อาจแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่มคือ

1. กลุ่มแรกเห็นว่า การพัฒนานั้นเป็นเรื่องของการเจริญเติบโต (Growth) ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในผลที่ได้ (Out Put) ของระบบ โดยมีประสิทธิภาพที่ได้เหล่านั้นสูงขึ้นกว่าเดิม

2. กลุ่มที่สองเห็นว่า การพัฒนานั้นเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงในระบบที่
กระทำการ (System Change)

3. กลุ่มที่สามเห็นว่า การพัฒนาเป็นการปฏิบัติการโดยมีจุดมุ่งหมาย (Goal
Orientation) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เกิดความทันสมัย (Modernity) หรือการสร้างชาติ
(Nation Building) และความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม (Socio-Economic Progress)

4. กลุ่มที่สี่เห็นว่า การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงโดยการวางแผนไว้ก่อน
ล่วงหน้า (Planned Change)

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (อ้างใน <http://www.wiruch.com/9> มีนาคม 2555) ได้ให้
ความหมายว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผน
กำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงไป
ในทางที่ไม่ดีก็ไม่เรียกว่าการพัฒนา ขณะเดียวกัน การพัฒนามิได้หมายถึงการเพิ่มขึ้นปริมาณสินค้า
หรือรายได้ของประชาชนเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุข
ของประชาชนด้วย

นอกจากนี้อาจจัดแบ่ง การพัฒนา ออกเป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่

1. การพัฒนาทางเศรษฐกิจ หมายถึง การพัฒนาด้านการผลิต การจำหน่ายจ่าย
แจกการแลกเปลี่ยน การลงทุนเพื่อทำให้ประชาชนไม่ยากจน เป็นต้น

2. การพัฒนาทางสังคม หมายถึง การพัฒนาด้านจิตใจ แบบแผน พฤติกรรม รวม
ตลอดทั้งความสัมพันธ์ของคนในสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เป็นต้น

3. การพัฒนาทางการเมือง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สร้าง
กระบวนการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย และประชาชนในประเทศมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย
เป็นต้น

จากรากศัพท์และผู้ให้ความหมาย สรุปได้ว่า การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้
ให้เจริญขึ้นเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และ
การเมือง และการเปลี่ยนแปลงนั้นต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นเท่านั้น

1.2 ความหมายของการพัฒนาท้องถิ่น

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527) ได้กล่าวถึง การพัฒนาท้องถิ่น ไว้ว่า “การพัฒนา
หมายถึง ความเจริญ การออกงาม การเติบโตเต็มที่” การพัฒนาท้องถิ่นนั้นเป็นการพัฒนาชุมชนซึ่ง
ย่อมต้องเกิดจากประชาชนภายในชุมชนนั้นๆ เป็นผู้ก่อขึ้น ให้ประชาชนเป็นเจ้าของโครงการพัฒนา
เช่นเดียวกับทางราชการ ซึ่งเท่ากับเป็นการระดับประชาชนเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการพัฒนา
ทำให้กระแสกำลังแห่งการพัฒนาแข็งแกร่ง กว้างขวางทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะงาน

พัฒนาใดๆ ก็ตามจะประสบผลสำเร็จได้มากที่สุดน่าจะมาจากการพัฒนาที่ประชาชนเปลี่ยนฐานะจากการเป็นผู้ถูกพัฒนาเป็นผู้ทำการพัฒนาเสียเอง โดยองค์ประกอบในการพัฒนาชุมชน มี 5 ประการ ได้แก่

1. มุ่งที่ความต้องการ (ทั้งหมด) ของชุมชน
2. กระตุ้นให้เกิดการช่วยตนเอง
3. ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการประยุกต์
4. สนับสนุนความเชี่ยวชาญเฉพาะจากสาขาวิชาต่างๆ
5. อยู่บนพื้นฐานความต้องการที่เกิดจากประชาชนในชุมชน

จารุพันธ์ อินวาท (2550) ได้กล่าวว่า การพัฒนาท้องถิ่น คือ การพัฒนาที่เกิดจากประชาชน ในบทบาทที่ประชาชนมีส่วนร่วมกับหน่วยการบริหารท้องถิ่น โดยเปลี่ยนฐานะจากการเป็นผู้ถูกพัฒนามาเป็นผู้กระทำการพัฒนาเอง โดยความร่วมมือดังกล่าว มีจุดมุ่งหมายเพื่อความ ต้องการทั้งหมดของชุมชน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นของชุมชน

บรรเจิด สอพิมาย (2550) ได้ให้ความหมาย การพัฒนาท้องถิ่น คือ กระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดความเจริญเติบโตอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดเป้าหมายและการวางแผนไว้ล่วงหน้า

ยุทธศักดิ์ บัวแก้ว (2553) ได้กล่าวว่า การพัฒนาชุมชน หมายถึง การที่ผู้อาศัยอยู่ในชุมชนดำเนินการทำกิจกรรมร่วมกันขึ้นในชุมชน ด้วยการร่วมมือ ร่วมใจและร่วมกำลัง เพื่อสร้างความเจริญ และการพัฒนาให้เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่นและดำเนินการไปในแนวทางที่ตนเองต้องการ โดยที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม ร่วมรับผิดชอบผลของการกระทำ และมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นด้วย

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (อ้างใน <http://www.wiruch.com/9> มีนาคม 2555) ได้สรุปสาระสำคัญของ “การพัฒนาชุมชน” ได้ดังนี้

1. เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนหรือชุมชนทั้งด้านวัตถุและจิตใจ หรืออาจจัดแบ่งเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองให้ดีขึ้น
2. ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน พร้อมกับสนับสนุนให้ประชาชนมีความคิดริเริ่มและร่วมมือกันช่วยเหลือตัวเอง
3. หน่วยงานของรัฐคอยให้การสนับสนุนด้านวิชาการ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้หน่วยงานของภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทร่วมด้วย

4. การพัฒนาชุมชนมีฐานะเป็นกระบวนการที่ผู้ปฏิบัติงานพัฒนา และ/หรือ ประชาชน นำไปใช้เป็นกลยุทธ์ (strategy) หรือมรรควิธี (means) หรือแนวทางในการดำเนินงาน ผ่านทางกิจกรรมพัฒนาต่างๆ อย่างมีขั้นตอนที่เป็นระบบ ระเบียบทั้งในเมืองและในชนบท

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวผู้ศึกษาเห็นว่า การพัฒนาท้องถิ่น คือ การพัฒนาที่เกิดขึ้นจากประชาชนในท้องถิ่น ในบทบาทที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของ รัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเป็นการเปลี่ยนฐานะจากผู้ถูกพัฒนา มาเป็นผู้กระทำการพัฒนา เองเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในทุกด้าน โดยความร่วมมือดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อความ ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นเท่านั้น

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมไว้หลากหลาย ดังนี้

พจนานุกรมอังกฤษฉบับ Oxford (Oxford English Dictionary : OED) ได้ให้คำนิยาม คำว่า “การมีส่วนร่วม (Participation)” ไว้ว่า “เป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำ บางอย่างหรือบางเรื่อง”

องค์การสหประชาชาติ (อ้างในประทีป อึ้งทรงธรรม ฮาตะ, 2548) ให้คำนิยาม การมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการที่กลุ่มประชาชนระดับต่างๆ เข้าไปเกี่ยวข้องกับ โครงการ หรือกิจกรรมหนึ่งๆ โดยความสมัครใจ และด้วยความกระตือรือร้นในกระบวนการตัดสินใจกำหนด เป้าหมายของสังคม และกำหนดการใช้ทรัพยากรเพื่อให้การบริหารกิจกรรมและโครงการนั้นๆ บรรลุผล โดยแนวทางพื้นฐาน 3 ประการของการมีส่วนร่วมของการพัฒนา คือ

1. ร่วมตัดสินใจในการพัฒนา
2. ร่วมสนับสนุนความพยายามในการบริหารการพัฒนา
3. ร่วมรับผลประโยชน์ของการพัฒนา

ประทีป อึ้งทรงธรรม ฮาตะ (2548) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเข้าร่วมที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจและมีความกระตือรือร้น โดยมี 3 มิติ คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินการ

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2533) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจโดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่ง ของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการหรือวิจาร์ณเนื้อหาของโครงการ
2. การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการได้รับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น
3. การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินโครงการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้น ๆ ด้วย
4. การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิและหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาทางสุขภาพของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นเรื่องสุขภาพอนามัย การระดมทรัพยากรท้องถิ่นและเสนอแนะทางแก้ไขใหม่ ๆ เช่น เดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษาองค์การต่าง ๆ ในท้องถิ่น

เสนห์ จามจิก (2540) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้นำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่เป็นการกำหนดจากภายนอกแล้วให้ประชาชนเข้าร่วมต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคิดเอง โดยแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ (1) การมีส่วนร่วมในการค้นหา (2) การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมวิเคราะห์ถึงสาเหตุ ที่มาของปัญหา (3) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการและวางแผนร่วมกันในการแก้ไขปัญหา (4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน และ (5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่มีส่วนทำให้ประสบผลสำเร็จ

เสรี พงศ์พิศ (2547) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมความหมายที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการทรัพยากร การบริหารจัดการชุมชน คน ทุนของชุมชน

ตะติยา กาฬสุวรรณณี (2546) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่ปัจเจกชน บุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมมือและรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรับรอง เพราะประชาชนที่เข้าร่วมมีการพัฒนาภูมิปัญญาและการรับรู้สามารถวิเคราะห์และการตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

ถวิลวดี บุรีกุล (2548) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้หลายมิติ ที่ถือว่ามี ความน่าสนใจ มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในมิติของความลึก หมายถึง การมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจ โดยประชาชนต่อ โครงการใดโครงการหนึ่งของ โครงการสาธารณะต่างๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการ พัฒนาชาติ แต่ไม่ได้หวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลง โครงการหรือวิจารณ์เนื้อหาโครงการ
 2. การมีส่วนร่วมในความหมายกว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึก ตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็ สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น
 3. ในเรื่องการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับ ในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินงาน และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้นๆ ด้วย
 4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้น อาจเข้าใจอย่างกว้างๆ ได้ว่า คือ การที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา
 5. การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิ และหน้าที่ที่จะ เข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของเขา ซึ่งต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบ ความจำเป็นในเรื่องต่างๆ เพื่อการระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและธำรงรักษาองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น
 6. การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขัน ซึ่งหมายถึง ว่า บุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้น ได้เป็นผู้มีความริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายาม ตลอดจนความ เป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินการตามความริเริ่มนั้น
 7. การมีส่วนร่วม คือ การที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามเพื่อเพิ่ม ความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ในสภาพสังคมนั้นๆ ทั้งนี้โดย กลุ่มที่จะดำเนินการ และกลุ่มความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการไม่ถูกควบคุมโดยระเบียบต่างๆ
- วรารักษ์ รุ่งเรืองกลกิจ และคณะ (2551) การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานต่างๆ ที่เป็นสาธารณะประโยชน์หรือสิ่งที นำไปสู่การพัฒนาชุมชน และสังคมรอบตัวในทุกๆ ด้าน
- ชินรัตน์ สมสืบ (2552) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การให้ ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจกระบวนการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนใจทุกชั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การใช้ประโยชน์และการประเมินผล

โกวิทย์ พวงงาม (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นเป็นอำนาจในการตัดสินใจของบุคคล กลุ่มองค์กรในการเข้าร่วมกระบวนการทำงานที่อาศัยความพร้อมเพียงกัน เพื่อสร้างพื้นฐานทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพความคิด ระบบความเชื่อและความยึดมั่นที่มั่นภายในตัวตนของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงานแต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย

ไพฑูรย์ บุญวัฒน์ (2554) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ร่วมติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชน ชุมชนและเครือข่ายทุกรูปแบบในพื้นที่

จากความหมายของการมีส่วนร่วมที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าไปแลกเปลี่ยนข้อมูลแสดงความคิดเห็น หรือเข้าร่วมโครงการและ/หรือกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ ด้านการร่วมรับประโยชน์ ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ

2.2 หลักการของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการมากมายหลายท่าน ได้กล่าวถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เอาไว้ อาทิ สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532) ได้ให้หลักการ และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 6 ขั้นตอน กล่าวคือ

1. ต้องยึดหลักความต้องการและปัญหาของประชาชน เป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรมที่จะนำไปให้ประชาชน ต้องใช้เวลาในการกระตุ้นความสนใจ และให้ความรู้ เพื่อสร้างความ รู้ความเข้าใจแก่ประชาชน จนเขายอมรับความจำเป็นและเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม
2. การดำเนินกิจกรรม ต้องเป็นไปในลักษณะกลุ่ม เพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบร่วมกัน
3. แนวทางในการพัฒนากิจกรรมต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชน ที่จะดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องพึ่งพาภายนอก โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรก ต้องมีการทุ่มเทในลักษณะการให้เปล่า ต้องทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกความเป็นเจ้าของกิจกรรม และสามารถทำต่อไปเองได้เมื่อการช่วยเหลือจากภายนอกสิ้นสุดลง
4. กิจกรรมการพัฒนาที่นำไปสู่ชุมชน ต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ความพร้อมขนอบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ

5. การเริ่มต้นกิจกรรมต้องอาศัยผู้นำชุมชน และเป็นผู้นำที่ชาวบ้านมีความศรัทธา อยู่ในตัวอยู่แล้ว จะสามารถปรับทัศนคติและยอมรับสิ่งใหม่ๆ ได้เร็วกว่าประชาชนทั่วไป

6. ขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นต้น เพื่อให้รับรู้และมีความเป็นเจ้าของตั้งแต่แรก

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการและปัญหาของประชาชนเป็นหลัก และเริ่มต้นโดยผู้นำชุมชน หรือผู้นำที่ชาวบ้านศรัทธา แล้วค่อยขยาย ไปสู่วงกว้าง และที่สำคัญต้องใช้เวลาในการกระตุ้น การให้ความรู้ เพื่อสานสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน เพื่อให้ประชาชน เกิดการยอมรับและเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชน ตลอดไป

2.3 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (อ้างใน วราภรณ์ รุ่งเรืองกลกิจ และคณะ, 2551) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจจะตีกรอบได้แตกต่างกัน แต่เดิมที่นั้นรัฐมักจะมองในแง่การร่วม สมทบแรงงาน วัสดุ เงิน ร่วมคิดร่วมวางแผน และจะร่วมกันทำงานและบำรุงรักษามากกว่าร่วม สมทบด้านวัตถุและเงิน แม้ว่าจะยังจำเป็นอย่างยิ่งก็ตาม โดยภาพรวมก็ยังเน้นที่ว่าการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนานั้นจะต้องเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

1. ร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหา และความต้องการของชุมชน
 2. ร่วมคิดสร้างรูปแบบการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
 3. ร่วมกำหนดทิศทางแผนงาน โครงการหรือกิจกรรม
 4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เน้นประโยชน์ต่อส่วนรวม
 5. ร่วมบริหารงานพัฒนาทั้งสติปัญญา แรงงานและทุน ตามขีดความสามารถ
- รวมทั้งการควบคุม ติดตามประเมินผลและซ่อมบำรุงรักษาผลที่เกิดจากการทำกิจกรรมนั้น

ชินรัตน์ สมสืบ (2552) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความจำเป็น สำหรับความสำเร็จของการบริหารรัฐกิจ โดยเฉพาะการดำเนินโครงการพัฒนาต่างๆ การมีส่วนร่วม ของประชาชนจึงเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องทำด้วยความสมัครใจ และเลือกทำในสิ่งที่เขาเห็นว่า สำคัญต่อตนเอง รัฐประศาสนศาสตร์จึงให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วยเหตุผล ดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญต่อประชาชนที่มีส่วนร่วม สิ่งที่จะเกิดแก่ประชาชนที่เข้ามามีส่วน ร่วมในการบริหารงานของรัฐ ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่

1.1 ประชาชนได้เรียนรู้ เนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้การศึกษาแก่ผู้เข้าร่วม ประชาชนจะได้รับทราบข่าวสารต่างๆ และเกิดความเข้าใจในสถานการณ์ และวิชาการที่ซับซ้อนขึ้น

1.2 ประชาชนได้รับการพัฒนา จากการเรียนรู้ที่ประชาชนได้รับ ผลที่ตามมาคือ ประชาชนได้รับการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วมจะช่วยให้คนที่มีส่วนร่วมมีความรู้สึก รับผิดชอบ มีมโนธรรม และมีความตระหนักในความสามารถของตนเอง

1.3 ให้ความสำคัญกับคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่ (โดยเฉพาะผู้หญิง เยาวชน และผู้ไม่มีหนังสือ) ในกระบวนการของการพัฒนา การเข้าร่วมของประชาชนจึงเป็นพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติที่นำผลสำเร็จมาสู่โครงการและแผนงานต่างๆ

1.4 ปรับปรุงผลลัพธ์ทางสังคม เมื่อองค์การภาครัฐยอมสละอำนาจความ รับผิดชอบในการตัดสินใจให้แก่กลุ่มประชาชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้ความร่วมมือจาก ประชาชนมากขึ้น การตัดสินใจนโยบายก็จะเกิดจากการปรึกษาหารือกันอย่างแท้จริงจากทุกฝ่าย ทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ผลลัพธ์ทางสังคมก็จะเกิดจากการประนีประนอมและหาทาง แก้ไขปัญหาาร่วมกันในหลายๆ ด้าน

2. ความสำคัญต่อการบริหารภาครัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหาร ภาครัฐไม่ใช่กระบวนการที่ไร้คุณค่า ทั้งยังเป็นสิ่งที่ผู้บริหารงานภาครัฐจะต้องทำให้เป็นจริง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานภาครัฐ ประกอบด้วย 4 ประการ มีดังนี้

2.1 งานสำเร็จและเสียค่าใช้จ่ายน้อย ในสถานการณ์ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับ ฟังเหตุผลของกันและกัน จะทำให้งานที่ร่วมมือกันสำเร็จในเวลาที่กำหนด โดยไม่มีการประท้วง การเผชิญหน้ากัน การขัดแย้งกันหรือการฟ้องร้องกัน นโยบายที่กำหนดก็เกิดจากความเห็นพ้อง ต้องกันของทุกๆ ฝ่ายยอมส่งผลให้การปฏิบัติดีขึ้น

2.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วง กังวลของประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำงานใน โครงการการมีส่วนร่วมของประชาชน จะค่อยๆ เพิ่มความรู้สึกที่ไวต่อความห่วงกังวลของสาธารณชน ว่าสาธารณชนจะมองการปฏิบัติงานของ องค์การของตนอย่างไร การนำเอาความรู้สึกมาพูดกัน ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐเกิดความตระหนักถึงการ ตอบสนองที่เป็นไปได้ต่อกระบวนการและการตัดสินใจต่างๆ ให้เป็นไปตามความต้องการของ ประชาชน

2.3 ส่งเสริมแนวทางพัฒนาจากล่างขึ้นบน การพัฒนาจากล่างขึ้นบน ผู้ได้ ประโยชน์จะมีส่วนร่วมในองค์การในการกำหนดชนิดการพัฒนาตามที่ตนต้องการและอาจจะมิ

ส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินโครงการ และ/หรือติดตามผลการพัฒนาในโครงการพัฒนา
ภาครัฐที่มีกำหนดงานแบบจากบนลงล่างและไม่ประสบความสำเร็จเพราะประชาชนไม่สนับสนุน

2.4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายเพื่อจัดการการพัฒนาที่ยั่งยืน รัฐบาลในแต่ละ
ประเทศที่ตระหนักในปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะผลกระทบของปัญหา
ที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น จะต้องมีการวางแผนแบบบูรณาการที่เป็นแผนยุทธศาสตร์ ที่เกิดจากกรณี
มีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น พร้อม ๆ กับการพิจารณาถึงนโยบาย
ของชาติ และความสามารถในการตอบสนองของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารภาครัฐจะก่อให้เกิด
ประโยชน์ขึ้นตั้งแต่ตัวประชาชนเองและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับภาครัฐด้วย ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็น
เครื่องแสดงว่า การตัดสินใจของภาครัฐมาจากความต้องการของประชาชน เป็นการเพิ่มประสิทธิผล
ของการทำงาน และนำไปสู่การตรวจสอบได้ของการดำเนินงานภาครัฐ ซึ่งเป็นแนวทางการสร้าง
ระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good government)

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ว่า การสร้างองค์กรของ
คนยากจนในชนบท การฝึกอบรมให้ความรู้แก่องค์กร และการมอบกิจกรรม/โครงการ ให้องค์กร
คนยากจนในชนบทฝึกดำเนินการ แล้วขยายถ่ายทอดไปสู่ประชาชนเป็นการลดช่องว่างในการ
สื่อสาร จะทำให้โครงการ/กิจกรรมอื่นๆ ที่ตามมา บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

เจมส์ คัดด์ ปิ่นทอง (2526) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้อย่าง
น่าสนใจ โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ได้กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมตามหลักการ
ทั่วไปว่าแบ่งได้เป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน
2. การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร
3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย โดย

แบ่งเป็น 3 กรณีแล้วแต่กิจกรรมในตนเองอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี

3.1 คนมีอำนาจการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ

3.2 คนมีน้ำหนักรตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ

3.3 คนมีน้ำหนักรตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ

4. การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด

5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คืออาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือ

ในด้านอื่น ๆ

นอกจากนี้ยังได้มีการแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมเป็นระดับของการมีส่วนร่วมตามแนวทางพัฒนาชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยได้แบ่งไว้ดังนี้

1. ร่วมค้นหาปัญหาของตนให้เห็นว่าสิ่งใดที่เป็นปัญหารากเหง้าของปัญหา

2. ร่วมค้นหาสิ่งที่จำเป็นของตนในปัจจุบันคืออะไร

- ร่วมคิดช่วยตนเองในการจัดลำดับปัญหา เพื่อจะแก้ไขสิ่งใดก่อนหลัง

- วางแผนแก้ไขปัญหาเป็นเรื่อง ๆ

- ร่วมระดมความคิด ถึงทางเลือกต่าง ๆ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อ

แก้ไขปัญหาวางแผนนั้น

- ร่วมพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้

- ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น ๆ

- ร่วมติดตามการดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงาน

- ร่วมรับผลประโยชน์/หรือร่วมเสียผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

ถวิลวดี บุรีกุล (2550) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละระดับ จะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมมากขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมก็จะลดลง ซึ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปสูงสุด ประกอบด้วย 7 ระดับ ดังนี้

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับที่ต่ำที่สุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการดำเนินการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เป็นการให้ข้อมูลกับประชาชนเพื่อประกอบการตัดสินใจ แต่ไม่ได้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นสะท้อนกลับมาแนวทางในระดับนี้มีหลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน เป็นระดับที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ มีการเริ่มรับข้อมูลสะท้อนกลับจากประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาแสดงความคิดเห็น แนวทางดำเนินการในระดับนี้ ส่วนใหญ่ จะเป็นการสำรวจความคิดเห็นและการบรรยายให้ความรู้โดยมีการซักถามได้ในประเด็นที่สงสัย

3. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้น เป็นการเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการเจรจาอย่างเป็นทางการ เพื่อประเมินความก้าวหน้า และระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ สำหรับแนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

4. ระดับการวางแผนจนถึงการร่วมตัดสินใจร่วมกัน เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้นกว่าการปรึกษาหารือ ซึ่งมีขอบเขตไปถึงการร่วมกันวางแผนดำเนินการ และรับผิดชอบผลการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งจะพบว่ามีประเด็นความซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมากมาย สำหรับแนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งร่วมกัน เป็นต้น

5. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับที่สูงกว่าระดับการวางแผนร่วมกัน กล่าวคือเป็นระดับที่ผู้ดำเนินการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6. ระดับการติดตามตรวจสอบ ติดตามประเมินผล เป็นระดับที่มีประชาชนเข้าร่วมน้อย แต่มีประโยชน์ต่อการดำเนินงานเป็นอย่างมาก แนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ คือการจัดตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลที่มาจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

7. ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับที่สูงสุดของระดับการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามระดับการมีส่วนร่วมที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นเพียงระดับการมีส่วนร่วมในโครงการที่ส่วนใหญ่ภาครัฐเป็นผู้กระทำต่อประชาชนเพียงเท่านั้น ยังไม่พบว่าการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นจากพลังของประชาชนอย่างแท้จริง

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (อานันท์ ไพฑูรย์ บุญวัฒน์, 2554) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมน้อยๆ ไปจนถึงการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในระดับการเสริมพลังอำนาจแก่ประชาชน (Empowerment) ซึ่งประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจส่วนรัฐดำเนินการตามการตัดสินใจหรือมีหน้าที่ประสาน จัดหาข้อมูล สร้างความเข้าใจแก่ประชาชนและนำเสนอทางเลือกเพื่อการตัดสินใจ เช่น การที่องค์กรบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการลงประชามติ ซึ่งโดยส่วนมากการลงประชามติจะเป็นเรื่องที่มีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน

2. การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (Collaborate) หรือร่วมมือร่วมแรง เป็นการให้บทบาทประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันทำงานและตัดสินใจในระดับค่อนข้างสูง

3. การมีส่วนร่วมในระดับการเข้ามามีบทบาท (Involve) คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงาน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจัง และมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมในระดับหารือ (Consult) หรือฟังความคิดเห็น ซึ่งเป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึก ความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้น ประชาชนจึงได้รับข้อมูลเท่านั้น ส่วนการตัดสินใจเป็นอำนาจหน่วยงานทางภาครัฐ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ เป็นต้น

5. การมีส่วนร่วมในระดับข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นระดับการมีส่วนร่วมในระดับที่ต่ำที่สุดซึ่งบทบาทของประชาชนมีน้อยมาก เพราะรัฐจะให้ข้อมูลกับประชาชนเพียงด้านเดียวโดยไม่มีโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เช่น การทำป้ายประชาสัมพันธ์ การแจกวารสาร เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายระดับ การเลือกรูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญเพราะเป็นตัวชี้วัดการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในระดับที่สูงขึ้น

กล่าวโดยสรุป ระดับการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในการดำเนินงานในแต่ละโครงการหรือกิจกรรมที่มีหลายขั้นตอน โดยที่การเข้าร่วมอาจเข้าร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนก็ได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กัน มีความเกี่ยวเนื่องเป็นกระบวนการ หากการมีส่วนร่วมไม่มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจะไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมแบบต่อเนื่องได้

2.5 ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน

ไพฑูรย์ บุญวัฒน์ (2554) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 2 ลักษณะ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง และการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยทางอ้อม มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยทางตรง ซึ่งเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมโดยตรงที่ประชาชนสามารถเป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเองโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบริหาร กำหนดนโยบาย รวมทั้งการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ ด้วยตนเอง โดยกระบวนการหรือกลไกในการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจโดยมิใช่เกิดขึ้นจากการถูกบังคับ

2. ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยทางอ้อม ซึ่งเป็นลักษณะของการที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้บ้าง โดยมิได้เป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเองโดยตรง ผ่าน

การเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่และเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเลือกตั้งได้ โดยเสรี รวมทั้งการกำหนดกลไกเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าไปตรวจสอบและควบคุมติดตามความเคลื่อนไหวขององค์กรฝ่ายบริหารผู้ใช้อำนาจปกครองเพื่อให้กระบวนการและกลไกในการปกครองเป็นไปตามความต้องการของประชาชน โดยกระบวนการหรือกลไกในการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ มิใช่เกิดขึ้นจากการถูกบังคับ

นอกจากนี้ ถ้าพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้ประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นแล้วพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากการเข้าไปเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่างๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การเริ่มคิด การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน ให้การดำเนินงานเกิดผล ประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ

2. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากการเข้าไปเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้งค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเอง ให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทำให้ผู้ที่เข้าร่วมเกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

กล่าวโดยสรุป ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง และการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยทางอ้อม ต่อโครงการและ/หรือกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

2.6 วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน

โกวิทช์ พวงงาม (2553) ได้เสนอวิธีการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นเทคนิควิธีการที่จะส่งเสริม หรือ สนับสนุนรวมทั้งการเปิดช่องทางโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จะเป็นต้องเปิดพื้นที่และควรมีเทคนิควิธีการในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน ซึ่งมีลักษณะสำคัญหลายวิธี ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 การเปิดช่องทางและเทคนิควิธีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ ข้อมูลข่าวสารของ อปท.ที่ผ่านทาง จดหมายข่าว (Newsletter) เอกสารข้อเท็จจริง (Fact Sheet) รายงานการศึกษา (Report Study) การจัดทำวิดิทัศน์ หอกระจายข่าว ฯลฯ และที่สำคัญควรมีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร (News Repositories) เพื่อให้ประชาชนได้มีช่องทางในการแสดงความคิดเห็น

ประการที่ 2 การเปิดเวทีการรับฟังความคิดเห็นและเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถือเป็นเทคนิคและวิธีการมีส่วนร่วมที่มีความประสงค์ เพื่อการรับฟังการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนการเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ รวมทั้งเป็นเวทีในการตัดสินใจ โดยมีเทคนิคและวิธีการ เช่น การสนทนากลุ่ม (Focus Groups) การจัดเวทีสาธารณะ (Public Forum) การเปิดเวทีประชาพิจารณ์ (Public Hearing) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ประการที่ 3 เทคนิคและวิธีการในการรณรงค์ส่งเสริม ให้รวมกลุ่มตามความสนใจในลักษณะของชมรม สภาชุมชน คณะกรรมการ และสมาคม รวมทั้งการส่งเสริมอาสาสมัคร ที่มีจิตอาสาเพื่อช่วยเหลืองานท้องถิ่น อาทิเช่น ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมคลังสมองท้องถิ่น สภาเยาวชน กลุ่มออมทรัพย์หรือสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมทั้งอาสาสมัครประเภทต่างๆ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นเทคนิคหรือวิธีการที่จะส่งเสริมและสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ และ/หรือกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น

2.7 ปัจจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

องค์การอนามัยโลก (อ้างใน ไชยชนะ สุทธิวรชัย, 2535) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการ คือ

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจ จากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบท จะเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ทั้งในแง่การร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่นๆ นั้น จะมีเหตุผล คือ การมองเห็นว่าตนจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป ซึ่งถือเป็นเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ซึ่งถือเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดสิ่งจูงใจ
2. ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม แม้ว่าชาวชนบทเป็นจำนวนมากจะเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนา แต่ไม่อาจจะเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากไม่เห็นช่องทางของการเข้าร่วมหรือเข้าร่วมแล้วไม่ได้รับผลดังที่คาดหวัง เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมกันนั้น มิได้มีการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ กฎระเบียบ แบบแผน ลักษณะการทำงาน เงื่อนไขการเข้าร่วม เป็นต้น พื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้าร่วม จึงควรมีลักษณะ ดังนี้

- เปิดโอกาสให้ทุกๆ คน และทุกๆ กลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วมอาจอยู่ในรูปของการมีตัวแทน หรือการเข้าร่วมโดยตรง

- ควรมีเวลากำหนดให้ชัดเจน เพื่อผู้เข้าร่วมจะสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ตามสภาพเป็นจริงของตน

- กำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำอะไร

โกวิท พวงงาม (2553) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับกลไกของภาครัฐ ทั้งในระดับนโยบาย มาตรการ และการปฏิบัติ ที่เอื้ออำนวยในการสร้างหรือเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชน จำเป็นที่จะต้องทำเพื่อให้เกิดการพัฒนาเป็นระบบเปิดมีความเป็นประชาธิปไตย มีความโปร่งใส รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและมีการตรวจสอบได้

2. ปัจจัยด้านประชาชน ที่มีสำนึกต่อปัญหาและประโยชน์ร่วม มีสำนึกต่อความสามารถและภูมิปัญญาในการจัดการปัญหาซึ่งเกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงการสร้างพลังเชื่อมโยงในรูปกลุ่มองค์กร เครือข่ายและประชาสังคม

3. ปัจจัยด้านนักพัฒนาและองค์กรพัฒนา ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทในการส่งเสริม กระตุ้น สร้างจิตสำนึก และเอื้ออำนวยกระบวนการพัฒนาสนับสนุนข้อมูลข่าวสารและทรัพยากร และร่วมเรียนรู้กับสมาชิกชุมชน

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนมองเห็นว่าตนจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไปหรือผลกระทบจากการเข้ามามีส่วนร่วม และปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมสามารถแยกออกได้เป็น 3 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยเกี่ยวกับกลไกของภาครัฐ ปัจจัยด้านประชาชน ปัจจัยด้านนักพัฒนาและองค์กรพัฒนา

2.8 ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการมีส่วนร่วม

ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการมีส่วนร่วม แบ่งออกได้เป็น 3 ประการ ดังนี้ (สืบค้นจาก <http://www.dloc.opm.go.th/20> มีนาคม 2555)

1. ได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้น ทั้งในด้านคุณภาพ มาตรฐาน ตรงกับความ ต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

2. มีบทบาทในการตัดสินใจกำกับดูแล ตรวจสอบ และสามารถสนับสนุนการ ดำเนินกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่

3. มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น การไปเลือกตั้งผู้บริหาร/สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเสนอ ข้อบัญญัติท้องถิ่น และการถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

นอกจากนี้ในการดำเนินกิจกรรมใดๆ หากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กรจะ ทำให้การดำเนินงานไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ กระบวนการมีส่วนร่วมจึงมีประโยชน์ ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่ได้เคยใช้กันมาในอดีต สาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการจะนำไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจโดยกลุ่มซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้นๆ ในกรณีนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายซึ่งโดยทั่วไปอาจจะแพงกว่าค่าใช้จ่ายในการทำโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งก่อนหน้านี้ อาจจะมีความเห็นขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมืองและสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ

4. การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของเป็นการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้วย่อมต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ ไม่เพียงแต่จะมีความสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติ แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าใน “กรณีที่น่ากลัวที่สุด” กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่กรณีจะแสดงความต้องการของกลุ่มเขา และความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิกิริยา การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้

6. การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม วิธีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้งก็จะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและซึ่งให้สาธารณชนมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้นๆ

จากประโยชน์ของกระบวนการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมช่วยให้การตัดสินใจของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการยอมรับ ลดการขัดแย้ง นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินการ เกิดความรู้สึกห่วงหาพันเป็นเจ้าของ ร่วมติดตามและประเมินผล ทำให้การจัดทำแผนชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.9 ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ทวิทอง หงส์วิวัฒน์ (2527) ได้ศึกษาและพบว่าอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. อุปสรรคด้านการเมือง เกิดจากการไม่ได้กระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่ประชาชน โครงสร้างอำนาจทางการเมืองการปกครอง การบริหารเศรษฐกิจ ตกอยู่ในกำมือของทหาร นายทุน และข้าราชการ

2. อุปสรรคด้านเศรษฐกิจ เกิดจากการขาดความสามารถในการพึ่งตนเอง อำนาจการต่อรองมีน้อย กระบวนการผลิต บังคับการผลิตอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์

3. อุปสรรคด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณีในแต่ละพื้นที่ที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้เนื่องจากขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน/เผ่า ฯลฯ

ปรัชญา เวสารัชช์ (2527) กล่าวว่าปัญหาที่เกิดจากโครงสร้างทางสังคมเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1. ความแตกต่างในสังคม ด้านรายได้ อำนาจ และฐานะทางเศรษฐกิจ

2. ระบบการเมืองถูกควบคุมโดยคนกลุ่มน้อยและ

3. ขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการแจกแจงทรัพยากร

โกวิท พวงงาม (2553) ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. ปัญหาด้านนโยบายและองค์การภาครัฐ มี 2 ระดับ คือ

1.1 ระดับนโยบาย พบว่า นโยบายของรัฐไม่เอื้อต่อการพัฒนาเพราะอำนาจการตัดสินใจรวมศูนย์ที่ส่วนกลางไม่มีการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชน

1.2 ระดับปฏิบัติ พบว่า เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. ปัญหาเกี่ยวกับประชาชน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 กลุ่มผู้นำ พบว่า มีการครอบงำความคิดประชาชนเพราะต้องการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนทำให้ขาดความศรัทธาจากประชาชน

2.2 กลุ่มประชาชนทั่วไป พบว่า ประชาชนมีภาระด้านการประกอบอาชีพด้านครอบครัว ด้านสุขภาพร่างกายประชาชน ขาดทุนทรัพย์และวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

3. ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง การปกครอง

3.1 ด้านการเมือง พบว่า ขาดการกระจายอำนาจ เพราะระบบการเมืองถูกควบคุมโดยคนกลุ่มน้อย

3.2 ด้านเศรษฐกิจ พบว่า กระบวนการผลิต/ปัจจัยการผลิตอยู่ภายใต้ระบบทุนนิยม ซึ่งมีกลไกของรัฐควบคุมระบบเศรษฐกิจอย่างเข้มงวด ทำให้ขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากร

3.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ อันเกิดจากความไม่รู้เพราะขาดการศึกษา มีการครอบงำของผู้นำและการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวทำให้ความยากจนตกอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์

ชลัษ ทรัพย์ชัย (2554) ได้กล่าวว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น ประกอบด้วย 9 ประการ ดังนี้ (1) ปัญหาการร่วมศูนย์อำนาจจากส่วนกลาง (2) ปัญหาการขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (3) ปัญหาการกำหนดนโยบายของประชาชน (4) ปัญหาการทำประชาคม (5) ปัญหาการแต่งตั้งคณะกรรมการท้องถิ่นที่เป็นตัวแทนของประชาชน (6) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการทำงานของท้องถิ่นโดยประชาชน (7) ปัญหาการรวบอำนาจของผู้บริหาร (8) ปัญหากฎหมาย และ (9) ปัญหาเกี่ยวกับประชาชน

กล่าวโดยสรุป ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ข้อจำกัดที่ทำให้ประชาชนไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

2.10 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน

ชลัษ ทรัพย์ชัย (2554) ได้กล่าวว่า แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น ว่าประกอบด้วย 6 ประการ ดังนี้ (1) เพิ่มบทบาทของภาครัฐต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น คือ รัฐบาลควรกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนและต่อเนื่องในการกระจายอำนาจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกกระดับ (2) เพิ่มบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่างๆ อย่างครบถ้วน (3) เพิ่มบทบาทและสิทธิให้กับประชาคม คือ ควรมีการเพิ่มบทบาทสิทธิของประชาชนในประชาคมมากขึ้นกล่าวคือ การทำประชาคมควรมีการทำมากกว่าหนึ่งครั้ง มีงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการทำประชาคมโดยท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณให้กับการทำประชาคมของภาคประชาชน (4) ปรับปรุงระบบกฎหมาย คือ ปรับปรุงกฎหมายที่สนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม และแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน (5) นำเทคนิคทำงานอย่างมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารท้องถิ่น ได้แก่ การทำประชาพิจัยและพัฒนา (People Research and Development PR&D) การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบ A-I-C (Appreciation – Influence – Control) และ (6) การสร้างวัฒนธรรมการบริหารท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม คือ วัฒนธรรมในปัจจุบันได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมระบบราชการมาจอดีต โดยมักไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ดังนั้น

ควรสร้างวัฒนธรรมใหม่มาสู่การบริหารท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนจะช่วยให้การพัฒนาท้องถิ่นมีความมั่นคงและมีประสิทธิภาพต่อการให้บริการและจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ แนวทางในการพัฒนาที่สามารถให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยความสมัครใจได้โดยง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น

สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น คือ การให้โอกาสประชาชนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริงเป็นการเสริมพลังทางด้านอำนาจให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมและวางแผน การร่วมดำเนินการ การร่วมรับประโยชน์ และการร่วมติดตามตรวจสอบ เพื่อให้ประชาชนสามารถระดมขีดความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากร การตัดสินใจและการควบคุมดูแลกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่นมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ สามารถกำหนดการดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีศักดิ์ศรี

2.11 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.11.1 ทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจทางสังคม

การกระทำทุกอย่างของคนย่อมมีสาเหตุ ไม่ได้เกิดขึ้นมาเองเฉยๆ พฤติกรรมของมนุษย์ มีจุดมุ่งหมายปลายทางอย่างไรอย่างหนึ่งเสมอ กล่าวคือ มนุษย์จะทำอะไรย่อมมีจุดมุ่งหมายเสมอ สิ่งที่ทำให้มีกำลังใจในการทำงานหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ คือ แรงจูงใจ (Motive) การสร้างแรงจูงใจให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดๆ นั้น จะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องความต้องการ (Needs) ของบุคคลอย่างแน่นอน โดยมีผู้คิดค้นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความ ต้องการ ดังนี้

1) มาสโลว์ (Maslow) (อ้างใน ทวิทย์ โพธิเสส, 2550) กล่าวว่า มนุษย์เป็น สิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการและถูกจูงใจให้กระทำเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้น โดยที่ มาสโลว์ ได้แบ่งความต้องการพื้นฐานออกเป็น 5 ประเภท คือ

- (1) ความต้องการทางสรีระหรือความต้องการทางร่างกาย (Physical Needs)
- (2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยหรือสวัสดิภาพ (Safety Needs)
- (3) ความต้องการความรักและความเป็นส่วนหนึ่งของหมู่เหล่า (Love and Belonging Needs)

(4) ความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่าหรือได้รับการยอมรับ (Esteem Needs)

(5) ความต้องการรู้จักตนเองอย่างแท้จริงและพัฒนาเต็มที่ตามศักยภาพของตน (Self Actualization Needs)

โดยที่ มาสโลว์ ได้จัดลำดับขั้นตอนความต้องการจากต่ำไปสูง เริ่มจากความต้องการทางสรีระ ซึ่ง มาสโลว์ เชื่อว่าเป็นความต้องการพื้นฐานที่มีแรงผลักดันรุนแรงที่สุด ถ้าความต้องการนี้ขาดไป จะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมตอบสนองความต้องการเป็นที่พอใจ จึงจะมีความต้องการขั้นสูงสุดต่อไป เช่น คนที่มีชีวิตอยู่ในช่วงอันตรายเพราะมีคนปองร้าย จะไม่มีความต้องการรู้สึกว่าคุณค่า ความต้องการขั้นสูงสุดคือ ความต้องการที่จะรู้จักตนเองอย่างแท้จริงและพัฒนาเต็มที่ตามศักยภาพของตน จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อความต้องการทั้ง 4 ประการได้รับการตอบสนอง อย่างไรก็ตามการตอบสนองความต้องการแต่ละขั้นตอน จำเป็นต้องถึง 100% ส่วนมากจะขึ้นกับบุคคล

2) แอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) (อ้างใน ทวิทย์ โปธิเสส, 2550) ได้คิดค้นทฤษฎีที่เรียกว่า E.R.G. (Existence Relatedness – Growth Theory) ได้แบ่งความต้องการของบุคคลออกเป็น 3 ประเภท คือ

(1) ความต้องการมีชีวิตอยู่ (Existence Needs) เป็นความต้องการที่จะตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไป ได้แก่ ความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัย

(2) ความต้องการสัมพันธภาพกับคนอื่น (Relatedness Needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอย่างมีความหมาย

(3) ความต้องการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) เป็นความต้องการสูงสุดรวมถึงความต้องการได้รับการยกย่องและความสำเร็จในชีวิต

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจของมนุษย์ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น สรุปสาระสำคัญได้ว่ามนุษย์มีแรงจูงใจหรือความต้องการไม่สิ้นสุด โดยจะมีความต้องการในขั้นพื้นฐานมาก่อนหลังจากที่ความต้องการได้รับการตอบสนองแล้วจะมีความต้องการขั้นสูงสุดต่อไป

2.11.2 ทฤษฎีการบริหารจัดการ

ทฤษฎีการจัดการของเฮนรี ฟาโย (Henri Fayol อ้างใน ทวิทย์ โปธิเสส, 2550) เชื่อว่าเป็นไปได้ที่เราจะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการจัดการ ที่สามารถใช้ได้กับการจัดการทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการจัดการงานอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาล โดยสรุปสาระสำคัญไว้ดังนี้

1) เกี่ยวกับหน้าที่การจัดการ (Management Function) กระบวนการจัดการงานประกอบด้วยหน้าที่ต่างๆ 5 ประการ คือ

(1) การวางแผน (Planning) หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจและกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงาน หรือ วิธีทางที่จะปฏิบัติขึ้นไว้เป็นแนวทางการทำงานในอนาคต

(2) การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดให้มีโครงสร้างของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ให้อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

(3) การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) การสั่งการงานต่างๆ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีและต้องเข้าใจผู้ปฏิบัติงานด้วยตลอดจนเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์กรที่มีอยู่ รวมถึงการติดต่อสื่อสารภายในองค์การ

(4) การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้และไปสู่เป้าหมายเดียวกันในที่สุด

(5) การควบคุม (Controlling) หมายถึง การที่จะต้องกำกับดูแลให้สามารถควบคุมกิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นเข้ากันได้กับแผนที่วางไว้

2) เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร ผู้บริหารระดับสูงจะต้องมีคุณลักษณะพร้อมด้วยความสามารถทางร่างกาย จิตใจ ไหวพริบ การศึกษาหาความรู้ เทคนิคในการทำงานและประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งรวมเรียกว่า ความสามารถทางด้านการจัดการ ซึ่งต่างจากพนักงานระดับปฏิบัติที่จะเน้นหนักที่เทคนิควิธีการทำงานเป็นสำคัญ

3) เกี่ยวกับหลักการจัดการ (Management Principle) มีหลักการที่สำคัญ 14 ประการ ดังนี้

(1) หลักการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority & Responsibility)

(2) หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว (Unity of Command)

(3) หลักของการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน (Unity of Direction)

(4) หลักของการดำรงไว้ซึ่งสายงาน (Scalar Chain)

(5) หลักของการแบ่งงานกันทำ (Division of work or Specialization)

(6) หลักเกี่ยวกับระเบียบวินัย (Discipline)

(7) หลักการถือประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นรองจากประโยชน์ส่วนรวม

(Subordination of Individual to General Interest)

(8) หลักของการให้ผลประโยชน์ตอบแทน (Remuneration)

(9) หลักของการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง (Centralization)

(10) หลักของความมีระเบียบเรียบร้อย (Order)

(11) หลักความเสมอภาค (Equity)

(12) หลักของการมีเสถียรภาพของการว่าจ้างทำงาน (Stability of Tenure)

(13) หลักของความคิดริเริ่ม (Initiative)

จากทฤษฎีการบริหารที่อ้างถึง ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้เป็นตัวแปรตาม คือ หลักการจัดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

3. การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.1 ความรู้ทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล

พ.ศ.2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 236 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 นับตั้งแต่ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท

2. รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

พ.ศ.2542 รัฐบาลได้มีการเสนอขอปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2542 เพื่อให้สอดคล้องกับ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ในประเด็นต่างๆ ทั้งโครงสร้างที่มาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

พ.ศ.2546 รัฐบาลได้เสนอขอปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2546 โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ แก้ไขชื่อเรียกบุคคลและคำศัพท์กฎหมายให้สอดคล้องกับกฎหมายเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ และขยายเวลาการดำรงตำแหน่งประธานสภาและรองประธานสภาฯ จากเดิม 2 ปี ให้ดำรงตำแหน่งได้จนครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

และในช่วง ปลายปี พ.ศ.2546 รัฐบาลได้เสนอขอปรับปรุง พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546 โดยเนื้อหาในการแก้ไขคือการกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้าง ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างเหมือนกับท้องถิ่นรูปแบบอื่น โดยโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติยังคงไว้ซึ่งที่มาและรูปแบบเดิม ในขณะที่ฝ่ายบริหาร กำหนดให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงจากประชาชน

พ.ศ.2552 รัฐบาลได้เสนอขอปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2552 โดยมีสาระสำคัญที่การแก้ไขวาระการดำรงตำแหน่งของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แต่เดิมกำหนดไว้วาระ 4 ปี และดำรงตำแหน่งได้ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน โดยแก้ไขเหลือเพียงให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ส่งผลให้การดำรงตำแหน่งของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลติดต่อกันได้ไม่จำกัดวาระ

3.2 โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีการปรับเปลี่ยนหลายครั้ง ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการปรับปรุงแก้ไขในแต่ละฉบับ โดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีองค์ประกอบแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ซึ่งประกอบด้วย

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน แพทย์ประจำตำบล และผู้ใหญ่บ้านในทุกหมู่บ้านในเขตตำบล และสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งจากรายครัวแต่ละหมู่บ้าน จำนวนหมู่บ้านละ 2 คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธาน และรองประธาน 1 คน ที่เลือกจากสมาชิก

สภาฯ แต่งตั้งโดยนายอำเภอจากมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละ 2 ปี และเลขานุการสภาตำบล 1 คน

2. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย กรรมการไม่เกิน 7 คน ได้แก่ กำนัน และกรรมการที่นายอำเภอแต่งตั้งตามมติของสภา องค์การบริหารส่วนตำบล โดยแต่งตั้งจากผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน และแต่งตั้งจากสมาชิกสภา ประเภทที่มาจากการเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน คณะกรรมการบริหารที่มีประธานที่มาจากการเลือก กันเองในคณะกรรมการฯ และมีเลขานุการ 1 คน มาจากการเลือกตั้งกันเองในคณะกรรมการฯ เช่นเดียวกัน ต่อมาภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 รัฐบาลได้มีการเสนอแก้ไข พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2542 ปรับปรุงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว ดังนี้

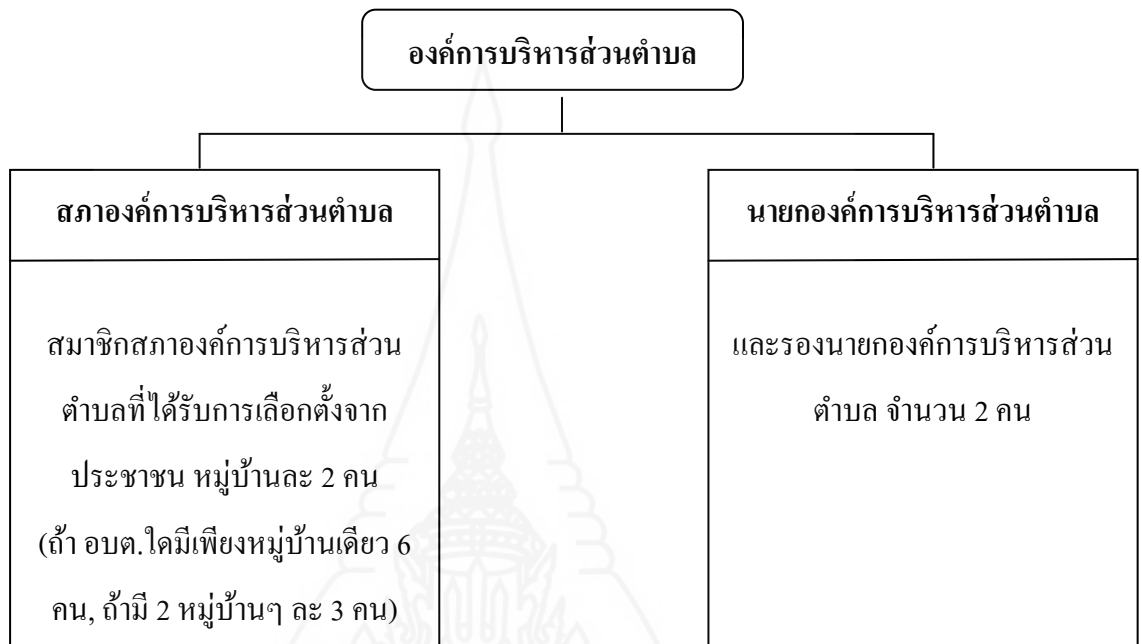
2.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีสมาชิกประเภทเดียวที่มาจากการ เลือกตั้งของราษฎรหมู่บ้านละ 2 คน องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหมู่บ้านเดียวให้มีสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล 6 คน องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ 2 คน

2.2 คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยประธาน กรรมการและกรรมการ จำนวน 2 คน ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล

ในระยะเวลาต่อมารัฐบาลได้มีการเสนอแก้ไขและได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2546 ซึ่งได้กำหนดให้โครงสร้างองค์การ บริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบล โดยโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติยังคงเหมือนเดิม มีเพิ่มเติมเพียงการขยายระยะเวลาในการดำรง ตำแหน่งประธานสภาและรองประธานสภาฯ จากเดิม 2 ปี ให้สามารถดำรงตำแหน่งได้จนครบอายุ ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ขณะที่โครงสร้างฝ่ายบริหารเรียกว่าคณะผู้บริหารองค์การ บริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบล และรองนายกององค์การบริหาร ส่วน ตำบล จำนวน 2 คน ซึ่งทั้งนายกและรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายฉบับนี้ จะมี ที่มาโดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ต่อมาปลายปี พ.ศ.2546 รัฐบาลได้มีการเสนอแก้ไขและได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546 กำหนดให้องค์การ บริหารส่วนตำบลมีโครงสร้าง ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การ บริหารส่วนตำบล โดยโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติยังคงเหมือนเดิม ในขณะที่ฝ่ายบริหาร กำหนดให้มี

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงจากประชาชน ส่วนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งได้ไม่เกิน 2 คน จากบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ดังภาพที่ 2.1)

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546

ต่อมาในปี พ.ศ.2552 รัฐบาลได้มีการเสนอแก้ไขและได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2546 กำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีวาระในการดำรงตำแหน่งแต่เดิมกำหนดไว้ 4 ปี และดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน โดยมีการแก้ไขเหลือเพียงให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำรงตำแหน่งได้ไม่จำกัดวาระ

3.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่จัดทำกิจการ 2 ประเภท ดังนี้

1. หน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

- 1.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
 - 1.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
 - 1.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
 - 1.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - 1.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 1.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
 - 1.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 1.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 - 1.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร
2. กิจการที่องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
 - 2.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 - 2.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
 - 2.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
 - 2.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
 - 2.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครัวเรือน
 - 2.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
 - 2.8 การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
 - 2.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 2.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
 - 2.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
 - 2.12 การท่องเที่ยว
 - 2.13 การผังเมือง
- ทั้งนี้ การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ในด้านต่างๆ องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถทำกิจการนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หรือทำกิจการร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยราชการองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นได้

ในกรณีที่มีความจำเป็นเกี่ยวเนื่องกับกิจการในอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้ ต้องได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง

นอกจากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริหารสาธารณะตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 อีก 31 ประการ ตัวอย่างเช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การส่งเสริมกีฬา การส่งเสริมประชาธิปไตยความเสมอภาคของประชาชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น การดูแลรักษาที่สาธารณะ การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3.4 สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัด

อุดรธานี

วิสัยทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ “ท้องถิ่นก้าวหน้า การศึกษาก้าวหน้า ผู้นำโปร่งใส ใส่ใจชุมชน”

3.4.1 สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ ตั้งอยู่เลขที่ 1 หมู่ที่ 18 ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ห่างจากอำเภอเมืองอุดรธานีไปทางทิศตะวันออกประมาณ 12 กิโลเมตร

ทิศเหนือจรดกับองค์การบริหารส่วนตำบลสามพร้าว อำเภอเมืองอุดรธานี

ทิศตะวันออกจรดกับองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม อำเภอหนองหาน และตำบลนาม่วง อำเภอประจักษ์ศิลปาคม

ทิศใต้จรดกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอเมืองอุดรธานี

ทิศตะวันตกจรดกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอนกว้าง และตำบลหนองบัว อำเภอเมืองอุดรธานี

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ มีเนื้อที่ประมาณ 110 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 68,750 ไร่

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีบางส่วนเป็นที่ดอน ป่าไม่มีสภาพเป็นป่าโปร่งเบญจพรรณ ซึ่งปัจจุบันสภาพของป่าถูกราษฎรบุกรุก จนทำให้สภาพของป่ากลายเป็นป่าเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์ และเหลือพื้นที่ใช้ประโยชน์น้อยมาก แหล่งน้ำมีลำห้วยหลักอยู่ 2 สาย ซึ่งไม่เพียงพอแก่การอุปโภค บริโภคและการเกษตร

3.4.2 จำนวนหมู่บ้าน

จำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ มีจำนวนทั้งหมด 16 หมู่บ้าน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1) จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ เต็มทั้งหมู่บ้าน 14 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านหนองนาคำ

หมู่ที่ 2 บ้านโก๋ย

หมู่ที่ 4 บ้านหนองหว้า

หมู่ที่ 5 บ้านหนองไผ่

หมู่ที่ 6 บ้านหนองแก

หมู่ที่ 7 บ้านจำปา

หมู่ที่ 8 บ้านถ่อนน้อย

หมู่ที่ 9 บ้านหนองตุม

หมู่ที่ 10 บ้านดอนกู่

หมู่ที่ 11 บ้านนาหวาน

หมู่ที่ 12 บ้านหนองไผ่คำ

หมู่ที่ 15 บ้านโนนสะอาด

หมู่ที่ 18 บ้านโนนกกอก

2) จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ บางส่วน 3 หมู่ ได้แก่

หมู่ที่ 13 บ้านดอนหัน

หมู่ที่ 17 บ้านหนองใส 2

หมู่ที่ 3 บ้านหนองใส

3.4.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมการเพาะปลูก ได้แก่ การทำนาปี และการปลูกพืชอื่นๆ การเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อการบริโภคเองหรือเพื่อการจำหน่ายด้วย อาชีพรองลงมา คือ อาชีพรับจ้างและรับราชการการตามลำดับ

หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ

- ปิ่มน้ำมันและก๊าซ	2	แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรม	3	แห่ง

- โรงสี 20 แห่ง

3.4.4 สภาพทางสังคม การศึกษา และวัฒนธรรม

การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา 6 แห่ง
- โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 12 แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน 5 แห่ง

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด/สำนักสงฆ์ 15 แห่ง

สาธารณสุข

- สถานีอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน 2 แห่ง
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 100 แห่ง

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- สถานีตำรวจ (ชุมชน) 1 แห่ง

3.4.5 การโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม

- หมู่ที่ 1 มีถนนภายในหมู่บ้าน 4 สาย ความยาว 4,850 เมตร
- หมู่ที่ 2 มีถนนภายในหมู่บ้าน 4 สาย ความยาว 8,650 เมตร
- หมู่ที่ 3 มีถนนภายในหมู่บ้าน 3 สาย ความยาว 1,000 เมตร
- หมู่ที่ 4 มีถนนภายในหมู่บ้าน 5 สาย ความยาว 6,360 เมตร
- หมู่ที่ 5 มีถนนภายในหมู่บ้าน 4 สาย ความยาว 6,715 เมตร
- หมู่ที่ 6 มีถนนภายในหมู่บ้าน 3 สาย ความยาว 4,710 เมตร
- หมู่ที่ 7 มีถนนภายในหมู่บ้าน 3 สาย ความยาว 5,420 เมตร
- หมู่ที่ 8 มีถนนภายในหมู่บ้าน 4 สาย ความยาว 2,846 เมตร
- หมู่ที่ 9 มีถนนภายในหมู่บ้าน 3 สาย ความยาว 1,530 เมตร
- หมู่ที่ 10 มีถนนภายในหมู่บ้าน 3 สาย ความยาว 8,750 เมตร
- หมู่ที่ 11 มีถนนภายในหมู่บ้าน 3 สาย ความยาว 1,093 เมตร
- หมู่ที่ 12 มีถนนภายในหมู่บ้าน 3 สาย ความยาว 4,110 เมตร
- หมู่ที่ 13 มีถนนภายในหมู่บ้าน 2 สาย ความยาว 3,833 เมตร
- หมู่ที่ 15 มีถนนภายในหมู่บ้าน 3 สาย ความยาว 1,800 เมตร

หมู่ที่ 17 มีถนนภายในหมู่บ้าน 2 สาย ความยาว 7,300 เมตร
 หมู่ที่ 18 มีถนนภายในหมู่บ้าน 2 สาย ความยาว 5,434 เมตร
 ทั้งนี้สภาพการคมนาคมทางบก การติดต่อระหว่างหมู่บ้านสามารถ
 ติดต่อกันได้ทุกหมู่บ้าน สามารถติดต่อกับอำเภอเมืองอุดรธานีและอำเภอใกล้เคียงได้

การโทรคมนาคม

- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข (ย่อย) จำนวน 1 แห่ง
- ตู้โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 14 แห่ง

การไฟฟ้า

มีไฟฟ้าใช้ครบทั้ง 16 หมู่บ้าน อัตราเฉลี่ยประชากรที่ใช้ไฟฟ้าประมาณ
 ร้อยละ 97 แห่ง ยังขาดอยู่ประมาณร้อยละ 3 ของประชากรทั้งหมด ที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้

แหล่งน้ำธรรมชาติ

- ลำน้ำ,ลำห้วย จำนวน 2 สาย
- หนองน้ำสาธารณะ จำนวน 14 แห่ง

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย จำนวน 8 แห่ง
- บ่อน้ำตื้น จำนวน 43 แห่ง
- บ่อโยก จำนวน 6 แห่ง
- ถังเก็บน้ำแบบ ฝ.33 จำนวน 28 แห่ง (ชุด)
- ถังเก็บน้ำแบบ ฝ.99 จำนวน 5 แห่ง (ชุด)
- แท็งก์เก็บน้ำคอนกรีต จำนวน 10 แห่ง (ชุด)

3.4.6 สภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

ทรัพยากรดิน พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม ดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปน
 ทรายและดินลูกรัง ทำให้ดินระบายน้ำได้ดี ไม่อุ้มน้ำ ความสมบูรณ์ของแร่ธาตุในพื้นที่ดินมีน้อยมาก
 ซึ่งลักษณะเช่นนี้ทำให้ประชาชนใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรจากดินได้น้อย

ทรัพยากรน้ำ แหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่

- ลำห้วย ส่วนใหญ่มีสภาพตื้นเขิน และไม่มีน้ำไหลในฤดูแล้ง ทำให้
 ประชากรขาดน้ำใช้ในการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ลำห้วยที่มีคือ ลำห้วยเชียงรวงและลำห้วยโสกโปร่ง
- หนองน้ำ มีหนองน้ำสาธารณะอยู่ทั่วไปเกือบทุกหมู่บ้าน แต่ไม่สามารถ
 เก็บน้ำไว้ใช้เพียงพอแก่ความต้องการของประชากร

ทรัพยากรป่าไม้ สภาพป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้เบญจพรรณ มีสภาพเป็นป่าโปร่ง เนื่องจากถูกรายถูกรุกกรุมมาก จึงทำให้สภาพของป่าแทบไม่มีเหลือพันธุ์ไม้ที่จะใช้ประโยชน์ได้ดีมีน้อยมาก ป่าไม้ที่มีในพื้นที่ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าช้าสาธารณะ เป็นต้น

ทรัพยากรแร่ มีการสำรวจพบแร่โปแตสเซียม และหินเกลือเป็นแหล่งใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในเขตพื้นที่ตำบลหนองนาคำ

3.4.7 ภาพการปกครอง และการบริหาร

การปกครอง และการบริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ แบ่งการปกครอง ออกเป็น 16 หมู่บ้าน

การปกครอง กำนันตำบล คนปัจจุบัน (เดือนกรกฎาคม 2555) คือ นายบุญหนัก สารีโท

ด้านการบริหาร นายองค์การบริหารส่วนตำบล คนปัจจุบัน (เดือนกรกฎาคม 2555) คือ นายสหาย มุกคาม่วง

ด้านการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ ได้มีการเผยแพร่ข่าวสาร โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้าใจในเรื่องการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเมืองต่าง ๆ เช่น การเลือกตั้งทุกระดับ ในส่วนของการบริหารก็ได้เปิดโอกาส ให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การทำแผนพัฒนาตำบล การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นต้น

3.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่น

แนวคิดประชาธิปไตยอย่างมีส่วนร่วมโดยประชาชนหรือประชาธิปไตยทางตรง (Civic/Direct democracy) ได้รับความนิยมน้อยแพร่หลาย เพราะถือว่าเป็นประชาธิปไตยโดยประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง โดยลดบทบาทของผู้ใช้อำนาจและผูกขาดอำนาจรัฐโดยคนบางกลุ่ม สำหรับประเทศไทยได้มีความตระหนักเป็นอย่างดี (ชลัช ชรัญญ์ชัย, 2554) รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 และกฎหมายอื่นๆ อีกหลายฉบับได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าไปร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในนโยบาย โครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ของท้องถิ่นได้

3.5.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีข้อบัญญัติโดยมีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารและการพัฒนาท้องถิ่น จึงให้ความสำคัญกับการเมืองภาคประชาชนและประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก ดังนี้

1) หมวดที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 บัญญัติว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

(3) การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ ตลอดจนทั้งโครงการพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

(5) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

2) หมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ได้กำหนดแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในมาตรา 87 บัญญัติว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ รูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น

(4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

(5) ส่งเสริมและให้การศึกษากับประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิง และชาติที่ใกล้เคียงกัน

3) หมวดที่ 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 287 บัญญัติว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนกระทำเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.5.2 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537

ชลัช ชรัญญชัย (2554) ได้สรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1) ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับบริการสาธารณะที่ดีและทั่วถึง และองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องบริหารงานโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2) องค์การบริหารส่วนตำบลมีกระบวนการเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

3) องค์การบริหารส่วนตำบลมีกระบวนการเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณ

4) องค์การบริหารส่วนตำบลมีกระบวนการเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

5) องค์การบริหารส่วนตำบลมีกระบวนการเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน

3.5.3 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548

ชลัษ ทรัพย์ชัย (2554) ได้สรุปใจความสำคัญในที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

- 1) สิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนท้องถิ่น
- 2) สิทธิในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจำนวน 3 ถึง 6 คน ในฐานะตัวแทนจากประชาคม ซึ่งจะเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำร่างแผนพัฒนา การเสนอแนวทางพัฒนา และการปรับปรุงแก้ไข
- 3) สิทธิในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำนวน 3 คน ในฐานะตัวแทนจากประชาคม
- 4) สิทธิในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นจำนวน 2 คน

3.5.4 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ.2547

ชลัษ ทรัพย์ชัย (2554) ได้สรุปใจความสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

- 1) สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าฟังการประชุมของคณะกรรมการสภาท้องถิ่น เว้นแต่ในกรณีที่เป็นการประชุมลับที่จะต้องได้รับการอนุญาตจากคณะกรรมการก่อน
- 2) สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะตัวแทนของประชาคม ในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการวิสามัญในคณะกรรมการสภาท้องถิ่น
- 3) สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะตัวแทนของประชาคม โดยให้สภาท้องถิ่นแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสภาท้องถิ่นชุดต่างๆ ตามความจำเป็น คณะกรรมการสามัญประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม คณะกรรมการแปรญัตติร่างข้อบัญญัติ และคณะกรรมการอื่นๆ ตามที่สภาท้องถิ่นเห็นสมควร

3.5.5 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล

พ.ศ.2538

ชลัษ รัญญ์ชัย (2554) ได้สรุปสาระสำคัญที่ประชาชนสามารถเข้าไปใช้สิทธิในการเป็นคณะกรรมการในกระบวนการดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการชุดต่างๆ ดังนี้

- 1) คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา
- 2) คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา
- 3) คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา
- 4) คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ
- 5) คณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ
- 6) คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ
- 7) คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ทั้งนี้ คณะกรรมการแต่ละชุดเป็นตัวแทนประชาชนจากหมู่บ้านต่างๆ ซึ่งมีอย่างน้อยคณะละ 2 คน โดยให้นายกองการบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้างานวิจัยที่มีผู้ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น มีผลงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้ คือ

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบและแนวทางการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า หากประชาชนในตำบลไม่สนใจต่อกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ไม่เข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เข้าร่วมเสนอปัญหาในการกำหนดแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จะทำให้แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลที่กำหนดขึ้นจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ตรงกับปัญหาและความต้องการของชุมชนระดับตำบล

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ 3 รูปแบบ คือ

- 1) การมีส่วนร่วมโดยตรง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการเลือกสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายท้องถิ่น เป็นต้น 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผ่านผู้แทน ได้แก่ การมีส่วนร่วมโดยผ่านคณะกรรมการที่ปรึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) การมีส่วนร่วมโดยผ่านองค์กรต่างๆ เช่น สนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชน เพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่ม ชมรม ศูนย์ กลุ่มประชาคมต่างๆ สนับสนุนการทำงานขององค์กรประชาชนให้มีความเข้มแข็ง และมีอิสระในการตัดสินใจ เป็นต้น

จรัสศักดิ์ สีใจเจริญ (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในแง่ของกิจกรรม รูปแบบ ระดับและสาเหตุของการมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า 1) โครงการหรือกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน รองลงมาเป็นการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทอื่นๆ โดยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะมากที่สุด รองลงมาเป็นการได้รับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรม 2) การเข้าไปมีส่วนร่วมจะเข้าร่วมโดยสมัครใจมากกว่าถูกผู้อื่นชักชวน ส่วนรูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้นจะเข้าร่วมโดยผ่านตัวแทน คือ สมาชิกสภา อบต. ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากรายการในหมู่บ้าน รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน 3) ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสของ อบต. ให้เข้าไปมีส่วนร่วมมีอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง 4) สาเหตุของการเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่จะมีโอกาสได้ร่วมรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง และจะทำให้การบริหารงานของ อบต. มีประสิทธิภาพ อีกทั้งเป็นวิธีหนึ่งในการควบคุมการทำงานของ อบต.

สำหรับสาเหตุของการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมนั้น เพราะมีตัวแทนอยู่แล้ว นอกจากนี้คือไม่เข้าใจขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงปัจจัยด้านรายได้ของ อบต. ที่มีน้อย ไม่เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ปิยะนุช แสงวรุข (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีรูปแบบการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ 6 ประการ ดังนี้ การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ การศึกษาปัญหาและความต้องการของประชาชน การประชุมวิเคราะห์ปัญหาชุมชน การจัดลำดับความต้องการและปัญหาของชุมชน การวางแผนแก้ปัญหาในลักษณะ โครงการ และประชุมพิจารณาวิธีดำเนินการ จากการศึกษาในรูปแบบดังกล่าว พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือ

ในการเข้าร่วมประชุม ปัญหาที่พบ คือ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผน รับรู้ และเข้าใจระดับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าประชาชนที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม ทำให้การพัฒนาท้องถิ่นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ซึ่งเกิดจากประชาชนขาดความรู้ ขาดความเข้าใจ ขาดวิสัยทัศน์ในการมีส่วนร่วมต่อการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายกระบวนการจัดทำแผนการพัฒนาท้องถิ่น และศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ได้มีความพยายามที่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แต่มีองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนยังปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามที่ระเบียบกำหนด โดยเฉพาะเรื่องการจัดทำแนวทางพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี และการนำเสนอร่างแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การภาคเอกชน ผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะก่อนจะมีการประกาศใช้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องของระเบียบเท่าที่ควร

สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประจำปี 2545 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้พบว่ายังอยู่ในระดับน้อย ทำให้เห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยจะให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่นและการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้น หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลจะต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนด้านความรู้ ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ณลิต พรหมมา (2546) ศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมี

ส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า เพศ ศาสนา ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน โดยปัจจัยในด้านอายุ อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นพบว่าประชาชนขาดความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ไม่มีเวลาทำงานร่วมกัน ไม่มีเวทีแสดงความคิดเห็นและประชาชนขาดความเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ควรสร้างเวทีให้ประชาชนได้มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการส่งเสริมอาชีพในตำบลให้มีความมั่นคง สนับสนุนและส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมให้กับประชาชน โดยให้ประชาชนได้มีการเรียนรู้การทำงานร่วมกัน รู้จักแบ่งหน้าที่ พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และให้มีการประชาสัมพันธ์งานต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลอีกด้วย

ฉิสราน บุญเฉลิม (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขามหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของประชาชนที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูง และปัจจัยด้านภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ อายุและอาชีพ มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจ ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และปัจจัยด้านภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุและอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน

ทิพย์ภา เวชช ฌ เชียงใหม่ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสันพระเนตร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของประชาคมตำบลที่มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลสันพระเนตร ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคในการทำงานของประชาคมในระดับตำบล และศึกษาแนวทางในการทำงานของประชาคมร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกประชาคมตำบล/หมู่บ้านส่วนใหญ่ เห็นว่าประชาคม คือ องค์กรที่เป็นเสมือนตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน จึงสามารถรับฟังความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่โดยไม่ละเลยต่อเสียงส่วนน้อยของชุมชน อีกทั้ง เป็นการดำเนินงานโดยยึดถือหลักผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าพวกพ้อง สอดคล้องกับหลักการของระบอบประชาธิปไตย การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยกระบวนการประชาคม เป็นการสะท้อนถึงความ

ต้องการของประชาชน จึงสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ดีกว่ารูปแบบเดิมที่จัดทำโดยภาคราชการ ประชาคมสามารถผลักดันโครงการต่างๆ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยการเสนอแผนงาน/โครงการของชุมชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล

ณรงค์ฤทธิ์ วงศ์ใหญ่ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ซึ่งงานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านศาสนาและความเชื่อมากที่สุด รองลงมาคือด้านเศรษฐกิจ ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ด้านสังคม และด้านการเมืองการปกครองตามลำดับ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าสภาพสังคมของชาวไทยภูเขาในตำบลแม่ฟ้าหลวง ให้ความสำคัญทางด้านศาสนาและความเชื่อมาก โดยสาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้ประชาชนไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพราะคิดว่าทำให้เสียเวลาในการประกอบอาชีพ และมีสาเหตุลำดับรองลงมา คือ การไม่ทราบว่ามีการจัดโครงการหรือกิจกรรมด้านต่างๆ และการมีตัวแทนเข้าร่วมอยู่แล้วตามลำดับ

แคลแลแสน (อ้างใน บรรเจิด สอพิมาย, 2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบคณะกรรมการที่ปรึกษา ได้ข้อค้นพบว่า การมีคณะกรรมการที่ปรึกษาที่มาจากประชาชนจะทำให้เกิดระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)

คอฟแมน (อ้างใน บรรเจิด สอพิมาย, 2550) ได้ทำการวิจัยสะท้อนแนวความคิดใหม่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะนำไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะมีการบริหารจัดการแบบเครือข่ายความร่วมมือในทุกๆ ด้าน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเดียวกันและระดับที่เหนือกว่า

บรรเจิด สอพิมาย (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผลการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ทำการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น และเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นที่แตกต่างกันในแต่ละ

ระดับ ดังนั้นเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนามากขึ้นองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง ควรส่งเสริม สนับสนุน และเสริมสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน

จารุพันธ์ อินวาท (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ซึ่งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษาปัญหาในการไม่มีส่วนร่วมของประชาชน และศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก และมีส่วนร่วมด้านการเมืองการปกครองสูงสุด ส่วนด้านปัญหาในการที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เกิดจากสาเหตุที่ประชาชนเห็นว่ามีตัวแทนเข้าร่วมอยู่แล้วและไม่ทราบว่ามีการจัด โครงการหรือกิจกรรมขึ้น ส่วนด้านแนวทางการแก้ไขเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพิ่มมากขึ้น และควรส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสภาท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ในการจัดทำข้อบัญญัติตำบล ซึ่งจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด

ปาณิสรา เตชนันท์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลบ้านโคก อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี ซึ่งงานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันในการบริหารงานของเทศบาลบ้านโคก อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาล ใน 4 ด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก สำหรับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันในการบริหารงานของเทศบาล พบว่าสถานภาพทางเพศและอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ส่วนสถานภาพด้านการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมจะแตกต่างกัน

จากงานวิจัยสรุปได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นได้จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความเจริญด้วย ไม่ใช่มีเพียงแค่ตัวแทนของชุมชนเท่านั้นแต่ต้องประกอบด้วยประชาชนทั้งหมดในชุมชน แต่อย่างไรก็ตามจากงานวิจัยยังพบว่า ประชาชนในชนบทของไทยที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล

ยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่มากนัก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยหรือระเบียบวิธีวิจัย (Methodology) มีส่วนทำให้การศึกษาหรือการวิจัยเป็นระบบ เป็นสากล ได้รับการยอมรับในทางวิชาการ และมีคุณค่าเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังมีส่วนช่วยเพิ่มความชัดเจนและความเข้าใจให้แก่ผู้อ่านเพิ่มมากขึ้น การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 4 หัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 16 หมู่บ้าน โดยทำการศึกษาจากประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ.2554 ซึ่งมีจำนวน 14,495 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ, 2554)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (อ้างถึงใน สีน พันธุ์พินิจ, 2554) ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยยอมให้เกิดการคลาดเคลื่อนจากการสุ่มได้ไม่เกินร้อยละ 5 โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$\begin{aligned}
 \text{เมื่อ } n &= \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} \\
 N &= \text{ขนาดประชากร} \\
 e &= \text{ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (0.05)} \\
 \text{แทนค่า } n &= \frac{14,495}{1 + 14,495(0.05)^2} \\
 &= \frac{14,495}{1 + 14,495(0.0025)} \\
 &= \frac{14,495}{37.24} \\
 &= 389 \text{ คน}
 \end{aligned}$$

ดังนั้น จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเท่ากับ จำนวน 389 คน

จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 389 คน จากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) เริ่มต้นด้วยการแบ่งกลุ่มประชากรที่ต้องการวิจัยจากนั้นเลือกเพียงบางกลุ่มมาศึกษา (ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์, 2554) แล้วนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้ไปคำนวณหาสัดส่วน จำนวน 16 หมู่บ้าน ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้านของตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ลำดับ	หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	1	หนองนาคำ	3,016	80
2	2	โคกย	1,213	32
3	3	หนองใส	178	5
4	4	หนองหว้า	1,398	37
5	5	หนองไผ่	1,001	27
6	6	หนองแก	805	22
7	7	จำปา	1,169	32
8	8	ถ่อนน้อย	673	18

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับ	หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
9	9	ตุม	473	13
10	10	คอนภู	1,594	43
11	11	นาหวาน	617	17
12	12	หนองไผ่คำ	379	10
13	13	คอนหัน	276	7
14	15	โนนสะอาด	773	21
15	17	หนองใส 2	436	12
16	18	โนนกกอก	494	13
รวม			14,495	389

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ด้านร่วมดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านร่วมติดตามตรวจสอบ

แบบสอบถามตอนที่ 2 นี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคอร์ท (Likert Method) (อ้างถึงใน สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544) โดยกำหนดค่าคะแนน คือ 5, 4, 3, 2 และ 1 มีความหมาย ดังนี้

- คะแนน 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนน 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
- คะแนน 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนน 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

2.2 การสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยมีขั้นตอน ดังนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเอกสารเพื่อ
สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย และกำหนดโครงสร้างเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
การวิจัย จากนั้นพิจารณารูปแบบเครื่องมือที่เหมาะสมแล้วจัดสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.2.2 กำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือในการวิจัยโดยกำหนดขอบเขตการวิจัย

2.2.3 สร้างเครื่องมือตามกรอบ โครงสร้างด้านเนื้อหา

2.2.4 การพัฒนาเครื่องมือดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ

1) การตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

(1) รองศาสตราจารย์ ดร.ชินรัตน์ สมสืบ ตำแหน่งอาจารย์ประจำ

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา ณ หนองคาย ตำแหน่งผู้อำนวยการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

(3) นายสหาย มุกคาม่วง ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนอง

นาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) เลือกข้อคำถามที่
อยู่ในช่วง 0.5 – 1.0 โดยการนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเห็น โดยมีเกณฑ์การ
ใช้คะแนน ดังนี้ (ณัฐกุล ดวงพิมพ์, 2546)

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

หรือไม่

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามมีค่า IOC เท่ากับ 1.0

2) การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไป

ทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (ในพื้นที่ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง

จังหวัดอุดรธานี) จำนวน 30 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยสูตรของครอนบาร์ค

(Cronbach's Alpha Coefficient) โดยค่าแอลฟาต้องมีค่ามากกว่า 0.8 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS) แบบสอบถามมีค่าแอลฟาเท่ากับ 0.9658 แสดงดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	ค่าความเชื่อมั่น (Alpha)
ด้านการร่วมประชุมและวางแผน	0.9575
ด้านร่วมดำเนินการ	0.9248
ด้านการรับผลประโยชน์	0.9469
ด้านการติดตามตรวจสอบ	0.9318
รวม	0.9658

จากตารางที่ 3.2 พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (Alpha) มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 0.8 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูงสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญ 2 แหล่ง คือ

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 389 คน

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าจากเอกสารรายงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ หนังสือ บทความ เอกสารทางวิชาการ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 389 ฉบับ ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

4.2 เมื่อรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วจะนำข้อมูลที่ได้ออกมา (Coding) จากนั้นจะนำไปประมวลผลข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS)

4.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

4.3.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่

1) ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายข้อมูลทั่วไปที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

2) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบายระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

4.3.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่

1) การวิเคราะห์สถิติที (t-test) เพื่อใช้เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เมื่อจำแนกตามเพศ

2) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA) เพื่อใช้เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เมื่อจำแนกตามอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

เกณฑ์การแปลความหมายระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

$$\begin{aligned} \text{สูตรการกำหนดช่วงคะแนน} &= \frac{\text{ค่าคะแนนสูงสุด} - \text{ค่าคะแนนต่ำสุด}}{\text{ระดับการแบ่ง}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.08 \end{aligned}$$

4.4 วิธีการให้คะแนน

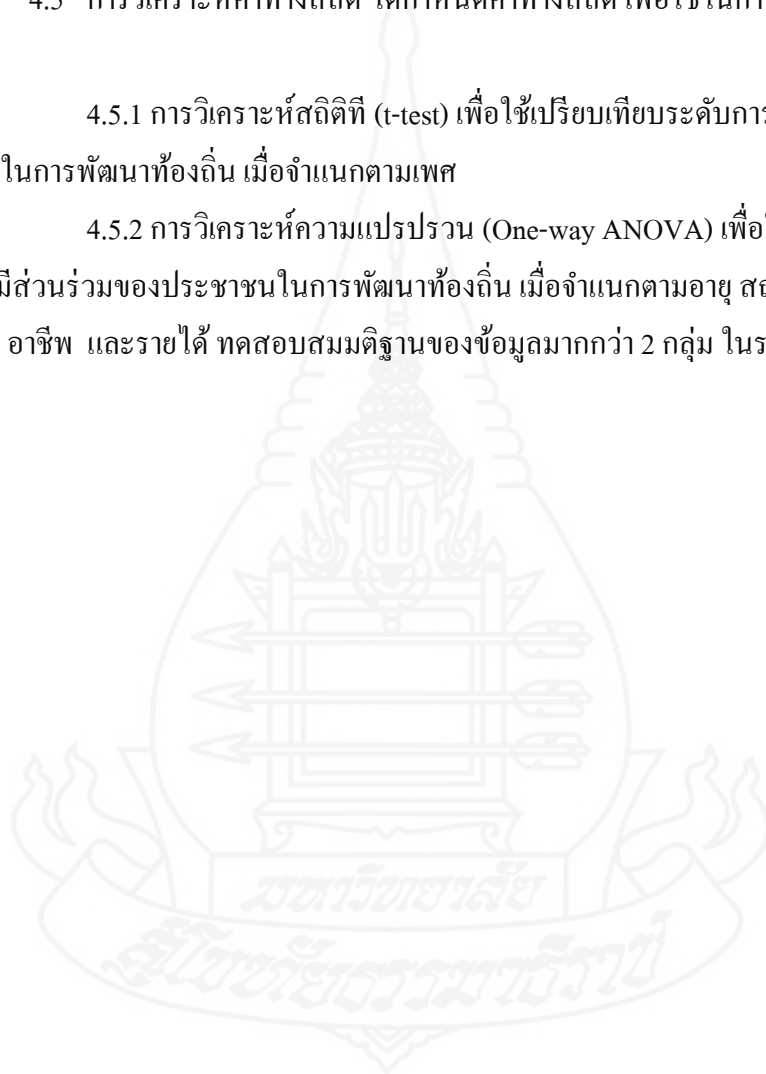
กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.51 – 5.00	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51 – 4.50	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51 – 3.50	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51 – 2.50	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.50	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.5 การวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ได้กำหนดค่าทางสถิติ เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานไว้ดังนี้

4.5.1 การวิเคราะห์สถิติที (t-test) เพื่อใช้เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เมื่อจำแนกตามเพศ

4.5.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA) เพื่อใช้เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เมื่อจำแนกตามอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ทดสอบสมมติฐานของข้อมูลมากกว่า 2 กลุ่ม ในระดับความเชื่อมั่น 0.05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีในครั้งนี้ เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาทำการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในรูปของตารางและมีการบรรยายประกอบ รวม 4 ตอน โดยเรียงลำดับผลการศึกษาดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$S.D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติใน t – distribution
F	แทน	ค่าสถิติใน F – distribution
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนกำลังสอง (Mean of Squares)
df	แทน	องศาอิสระ
Sig	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่เกิดค่า F

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 389 คน แสดงดังตารางที่ 4.1 – 4.6

ตารางที่ 4.1 ความถี่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	ความถี่	ร้อยละ
ชาย	177	45.50
หญิง	212	54.50
รวม	389	100

จากตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 389 คน เป็นเพศชาย จำนวน 177 คน (ร้อยละ 45.50) และเป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน (ร้อยละ 54.50)

ตารางที่ 4.2 ความถี่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	ความถี่	ร้อยละ
18 – 25 ปี	85	21.85
26 – 40 ปี	121	31.11
41 – 60 ปี	152	39.07
61 ปี ขึ้นไป	31	7.97
รวม	389	100

จากตารางที่ 4.2 พิจารณาจากอายุผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 60 ปี จำนวน 152 คน (ร้อยละ 39.07) รองลงมาคืออายุระหว่าง 26 - 40 ปี จำนวน 121 คน (ร้อยละ 31.11) 18 – 25 ปี จำนวน 85 คน (ร้อยละ 21.85) และ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 31 คน (ร้อยละ 7.97) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ความถี่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
โสด	99	25.45
สมรส	180	46.27
หม้าย	82	21.08
หย่าร้าง	28	7.20
รวม	389	100

จากตารางที่ 4.3 พิจารณาจากสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวน 180 คน (ร้อยละ 46.27) รองลงมาคือ โสด จำนวน 99 คน (ร้อยละ 25.45) หม้าย จำนวน 82 คน (ร้อยละ 21.08) และหย่าร้าง จำนวน 28 คน (ร้อยละ 7.20) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ความถี่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
ประถมศึกษา	142	36.50
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	93	23.91
ปวส./เทียบเท่า	67	17.22
ปริญญาตรี/เทียบเท่า	65	16.71
สูงกว่าปริญญาตรี	22	5.66
รวม	389	100

จากตารางที่ 4.4 พิจารณาจากระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 142 คน (ร้อยละ 36.50) รองลงมาคือ มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 93 คน (ร้อยละ 23.91) ปวส. หรือเทียบเท่า จำนวน 67 คน (ร้อยละ 17.22) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 65 คน (ร้อยละ 16.71) และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 22 คน (ร้อยละ 5.66) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ความถี่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	ความถี่	ร้อยละ
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	54	13.88
พนักงานภาคเอกชน	80	20.56
รับจ้างทั่วไป	110	28.28
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	69	17.74
เกษตรกร	76	19.54
รวม	389	100

จากตารางที่ 4.5 พิจารณาจากอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 110 คน (ร้อยละ 28.28) รองลงมาคือ พนักงานภาคเอกชน จำนวน 80 คน (ร้อยละ 20.56) ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 69 คน (ร้อยละ 17.74) เกษตรกร จำนวน 76 คน (ร้อยละ 19.54) และรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 54 คน (ร้อยละ 13.88) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ความถี่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้

ระดับรายได้ (ต่อเดือน)	ความถี่	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	70	17.99
5,001 – 10,000 บาท	190	48.84
10,001 – 15,000 บาท	58	14.91
15,001 – 20,000 บาท	52	13.37
20,000 บาท ขึ้นไป	19	4.89
รวม	389	100

จากตารางที่ 4.6 พิจารณาจากรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 190 คน (ร้อยละ 48.84) รองลงมา คือ ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 70 คน (ร้อยละ 17.99) 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 58 คน (ร้อยละ 14.91) 15,000 –

20,000 บาท จำนวน 52 คน (ร้อยละ 13.37) และ 20,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 19 คน (ร้อยละ 4.89) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี แสดงดังตารางที่ 4.7 – 4.11

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการร่วมประชุมและวางแผน	2.05	0.97	น้อย	3
2. ด้านการดำเนินการ	2.47	0.87	น้อย	1
3. ด้านการรับผลประโยชน์	2.31	1.10	น้อย	2
4. ด้านการติดตามตรวจสอบ	1.89	0.96	น้อย	4
ภาพรวม	2.18	0.90	น้อย	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม ($\bar{X} = 2.18$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยเช่นเดียวกัน คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.47$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.31$) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.05$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.89$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการประชุมและวางแผน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการประชุมและวางแผน	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. การประชุมและแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย และ/หรือแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	2.03	1.04	น้อย	3
2. การให้ข้อเสนอแนะวิธีการดำเนินงานต่อองค์การบริหารส่วนตำบล	2.05	1.01	น้อย	2
3. การกำหนดทรัพยากรในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	1.95	1.04	น้อย	6
4. การประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อเสนอโครงการและ/หรือกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อขอรับสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล	2.24	1.03	น้อย	1
5. การวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน และ/หรือองค์การบริหารส่วนตำบล	2.02	.098	น้อย	4
6. การวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	2.01	1.06	น้อย	5
ภาพรวม	2.05	0.97	น้อย	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.05$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน คือ การประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อเสนอโครงการ และ/หรือกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อขอรับสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.24$) การให้ข้อเสนอแนะวิธีการดำเนินงานต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.05$) การประชุมและแสดงความคิดเห็นใน

การกำหนดนโยบาย และ/หรือแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.03$) การวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน และ/หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.02$) การวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.01$) และการกำหนดทรัพยากรในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.95$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการดำเนินการ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น แรงงาน วัสดุอุปกรณ์งบประมาณ เป็นต้น	2.17	1.04	น้อย	6
2. การประชุมเพื่อพิจารณาบุคคลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านที่ควรได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพคนพิการ/ผู้สูงอายุ	2.50	0.91	น้อย	3
3. ร่วมกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำจัดขึ้น เช่น งานลอยกระทง งานกีฬา เป็นต้น	2.63	0.88	ปานกลาง	2
4. การคัดเลือกผู้แทนประชาคมเข้าเป็นคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน และ/หรือตำบล	2.85	0.88	ปานกลาง	1
5. การป้องกันโรคติดต่อต่างๆ ในหมู่บ้าน เช่น โรคไข้เลือดออก เป็นต้น	2.39	1.07	น้อย	4
6. การปรับปรุงภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมของชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล	2.29	1.13	น้อย	5
ภาพรวม	2.47	0.87	น้อย	

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.47$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การคัดเลือกผู้แทนประชาคมเข้าเป็นคณะกรรมการ พัฒนาหมู่บ้าน และ/หรือตำบล ($\bar{X} = 2.85$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และร่วม กิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำจัดขึ้น เช่น งานลอยกระทง งานกีฬา เป็นต้น ($\bar{X} = 2.63$) นอกจากนี้มีส่วนร่วมในระดับน้อย คือ การประชุมเพื่อพิจารณาบุคคลผู้ด้อยโอกาสใน หมู่บ้านที่ควรได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพคนพิการ/ผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 2.50$) การป้องกันโรคติดต่อ ต่างๆ ในหมู่บ้าน เช่น โรคไข้เลือดออก เป็นต้น ($\bar{X} = 2.39$) การปรับปรุงภูมิทัศน์และ สภาพแวดล้อมของชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.29$) และการ สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ เป็นต้น ($\bar{X} = 2.17$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการรับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการรับผลประโยชน์	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วน ตำบล สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนใน ชุมชน	2.51	1.11	ปานกลาง	1
2. การรับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยองค์การบริหารส่วนตำบล	2.41	1.16	น้อย	2
3. การรับผลประโยชน์จากการพัฒนาขององค์การ บริหารส่วนตำบล	2.34	1.20	น้อย	3
4. การได้รับรางวัลจากการแข่งขันและ/หรือการจัด ประกวดต่างๆ ที่จัดโดยองค์การบริหารส่วนตำบล	2.02	1.36	น้อย	6
5. การรับความรู้ ทักษะในการคิด จากการจัดการ ประชุมและจากเวทีประชาคมที่จัดขึ้นโดยองค์การ บริหารส่วนตำบล	2.33	1.26	น้อย	4

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการรับ ผลประโยชน์	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
6. การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมของชุมชน จากโครงการพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล	2.26	1.13	น้อย	5
ภาพรวม	2.31	1.10	น้อย	

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.31$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 2.51$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง นอกจากนี้ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย ได้แก่ การรับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.41$) การรับผลประโยชน์จากการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.34$) การรับความรู้ ทักษะในการคิด จากการจัดการประชุมและจากเวทีประชาคมที่จัดขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.33$) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน จากโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.26$) และการได้รับรางวัลจากการแข่งขันและ/หรือการจัดประกวดต่างๆ ที่จัดโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.02$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
ด้านการติดตามตรวจสอบ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการติดตาม ตรวจสอบ	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. การตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้มี การพัฒนาท้องถิ่นตามวัตถุประสงค์ของประชาชน ในท้องถิ่น	1.85	1.01	น้อย	5
2. การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตาม โครงการ/กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล	2.02	0.96	น้อย	1
3. การตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลนำ โครงการ/กิจกรรม ที่เป็นข้อเสนอของประชาชน ไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น	1.90	1.01	น้อย	2
4. การติดตามตรวจสอบการจัดทำโครงการ/ กิจกรรมการพัฒนา การบริการสาธารณะ การจัดทำ งบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบล	1.87	1.07	น้อย	4
5. การให้ข้อเสนอแนะเพื่อการติดตามตรวจสอบ การดำเนินงานให้โปร่งใสและยุติธรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบล	1.88	1.05	น้อย	3
6. การได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการ ตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการและ/หรือ กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล	1.83	1.08	น้อย	6
ภาพรวม	1.89	0.96	น้อย	

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามตรวจสอบ (\bar{X}
= 1.89) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย
เช่นเดียวกัน คือ การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมขององค์การ

บริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.02$) การตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลนำโครงการ/กิจกรรม ที่เป็นข้อเสนอของประชาชนไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 1.90$) การให้ข้อเสนอแนะเพื่อการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานให้โปร่งใสและยุติธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.88$) การติดตามตรวจสอบการจัดทำโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา การบริการสาธารณะ การจัดทำงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.87$) การตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการพัฒนาท้องถิ่นตามวัตถุประสงค์ของประชาชนในท้องถิ่น ($\bar{X} = 1.85$) และการได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานตาม โครงการและ/หรือกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.83$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล แสดงดังตารางที่ 4.12 – 4.47

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่น	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.ด้านการร่วมประชุมและวางแผน	2.02	0.90	2.07	1.02	0.458	0.647
2.ด้านการดำเนินการ	2.45	0.84	2.48	0.90	0.305	0.761
3.ด้านการรับผลประโยชน์	2.22	1.00	2.39	1.17	1.583	0.114
4.ด้านการติดตามตรวจสอบ	1.92	0.92	1.87	1.00	0.486	0.627
ภาพรวม	2.15	0.84	2.20	0.94	0.546	0.585

จากตารางที่ 4.12 พบว่า เพศชายส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.15$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยเช่นเดียวกัน คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.45$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.22$) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.02$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.92$) ตามลำดับ

เพศหญิงมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.20$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.48$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.39$) และด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.07$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย ด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.87$) ตามลำดับ

นอกจากนี้ พบว่า เพศแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	อายุ							
	18-25 ปี		26-40 ปี		41-60 ปี		61ปีขึ้นไป	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.ด้านการร่วมประชุมและวางแผน	1.61	0.97	2.05	0.91	2.20	0.96	2.48	0.85
2.ด้านการดำเนินการ	2.09	0.84	2.41	0.85	2.66	0.85	2.82	0.83
3.ด้านการรับผลประโยชน์	2.01	1.09	2.26	1.14	2.44	1.05	2.67	1.04
4.ด้านการติดตามตรวจสอบ	1.66	0.93	1.91	0.88	1.95	1.03	2.21	0.93
ภาพรวม	1.84	0.89	2.16	0.88	2.31	0.88	2.55	0.83

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 – 25 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 1.84$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยเช่นเดียวกัน ได้แก่ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.09$) และด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.01$) ด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.66$) และด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 1.61$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 26 – 40 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.16$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย เช่นเดียวกัน คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.41$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.26$) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.05$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.91$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41 – 60 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.31$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.66$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง นอกจากนี้ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.44$) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.20$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.95$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.55$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.28$) และด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.67$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย คือ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.48$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 2.21$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น	ความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	Sig
1.ด้านการร่วมประชุมและ วางแผน	ระหว่างกลุ่ม	3	25.62	8.54	9.71	0.00
	ภายในกลุ่ม	385	338.73	0.88		
	รวม	388	364.35			
2.ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	3	21.87	7.29	10.24	0.00
	ภายในกลุ่ม	385	274.07	.071		
	รวม	388	295.95			

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น	ความ แปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	Sig
3.ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	14.34	4.78	4.06	0.01
	ภายในกลุ่ม	385	453.67	1.18		
	รวม	388	468.01			
4.ด้านการติดตามตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	8.24	2.75	2.30	0.03
	ภายในกลุ่ม	385	352.40	0.92		
	รวม	388	360.63			
5.ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	16.49	5.50	7.12	0.00
	ภายในกลุ่ม	385	297.13	0.77		
	รวม	388	313.63			

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามอายุ ในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้านการรับผลประโยชน์ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามอายุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านการติดตามตรวจสอบ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	สถานภาพ							
	โสด		สมรส		หม้าย		หย่าร้าง	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.ด้านการร่วมประชุมและวางแผน	1.50	0.75	2.23	0.98	2.42	0.94	1.76	0.78
2.ด้านการดำเนินการ	2.02	0.75	2.57	0.90	2.86	0.78	2.29	0.63
3.ด้านการรับผลประโยชน์	1.88	0.89	2.38	1.11	2.79	1.12	2.01	1.03
4.ด้านการติดตามตรวจสอบ	1.57	0.85	2.04	0.93	2.08	1.11	1.56	0.76
รวมเฉลี่ย	1.74	0.74	2.30	0.90	2.54	0.91	1.90	0.74

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพโสด มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 1.74$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.02$) และด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 1.88$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.57$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย นอกจากนี้ คือ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 1.50$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

ประชาชนที่มีสถานภาพสมรส มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.30$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.57$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง นอกจากนี้คือ ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.38$) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.23$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 2.04$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยตามลำดับ

ประชาชนที่มีสถานภาพหม้าย มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.54$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.86$) และด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.79$) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง นอกจากนี้คือ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.42$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 2.08$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยตามลำดับ

ประชาชนที่มีสถานภาพหย่าร้าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 1.90$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยเช่นเดียวกัน คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.29$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.01$) และด้านการร่วมประชุม และวางแผน ($\bar{X} = 1.76$) และ ด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.56$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีในภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามสถานภาพ

การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่น	ความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
1.ด้านการร่วมประชุมและ วางแผน	ระหว่างกลุ่ม	3	49.40	16.47	20.13	0.00
	ภายในกลุ่ม	385	314.95	0.82		
	รวม	388	364.35			
2.ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	3	34.60	11.53	16.99	0.00
	ภายในกลุ่ม	385	261.35	0.68		
	รวม	388	295.95			
3.ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	41.28	13.76	12.41	0.00
	ภายในกลุ่ม	385	426.73	1.11		
	รวม	388	468.01			
4.ด้านการติดตาม ตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	19.87	6.62	7.48	0.00
	ภายในกลุ่ม	385	340.77	0.89		
	รวม	388	360.63			
5. ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	34.27	11.42	15.74	0.00
	ภายในกลุ่ม	385	279.36	0.73		
	รวม	388	313.63			

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
จำแนกตามสถานภาพ ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	ระดับการศึกษา									
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา/ เทียบเท่า		ปวส./ เทียบเท่า		ปริญญาตรี/ เทียบเท่า		สูงกว่า ปริญญาตรี	
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>
1.ด้านการร่วมประชุมและวางแผน	2.02	0.90	1.68	0.81	1.97	1.08	2.45	0.94	2.83	1.00
2.ด้านการดำเนินการ	2.44	0.87	2.15	0.84	2.48	0.84	2.78	0.78	3.08	0.84
3.ด้านการรับผลประโยชน์	2.28	0.97	2.05	1.08	2.22	1.10	2.57	1.20	3.11	1.22
4.ด้านการติดตามตรวจสอบ	1.81	0.96	1.52	0.68	1.80	0.93	2.42	1.02	2.71	0.87
รวมเฉลี่ย	2.14	0.85	1.85	0.77	2.12	0.92	2.56	0.89	2.93	0.94

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.14$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยเช่นเดียวกัน คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.44$) และด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.28$) และด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.02$) และด้านติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.81$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 1.85$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยเช่นเดียวกัน คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.15$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.05$) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 1.68$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.52$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับ ปวส. หรือเทียบเท่า มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.12$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยเช่นเดียวกัน คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.48$) และด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.22$) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 1.97$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.80$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.56$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.78$) และด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.57$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย คือ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.45$) ด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 2.42$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.93$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ได้แก่ ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.11$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.08$) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.83$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 2.71$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีในภาพรวม
และรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่น	ความ แปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	Sig
1.ด้านการร่วมประชุมและ วางแผน	ระหว่างกลุ่ม	4	36.75	9.19	10.77	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	327.61	0.85		
	รวม	388	364.35			
2.ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	4	24.25	6.06	8.57	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	271.70	0.71		
	รวม	388	295.95			
3.ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	4	25.44	6.36	5.52	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	442.57	1.15		
	รวม	388	468.01			
4.ด้านการติดตาม ตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	4	47.46	11.87	14.55	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	313.17	0.82		
	รวม	388	360.63			
5. ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	32.25	8.06	11.00	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	281.38	0.73		
	รวม	388	313.63			

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่น	อาชีพ									
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ		พนักงานเอกชน		รับจ้างทั่วไป		ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว		เกษตรกร	
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>
1.ด้านการร่วมประชุมและวางแผน	2.84	0.83	1.75	0.89	1.80	0.96	1.75	0.79	2.44	0.87
2.ด้านการดำเนินการ	3.00	0.80	2.26	0.72	2.26	0.88	2.23	0.90	2.83	0.77
3.ด้านการรับผลประโยชน์	2.90	1.17	2.13	1.06	2.05	1.04	2.02	1.00	2.72	1.00
4.ด้านการติดตามตรวจสอบ	2.77	0.89	1.78	0.92	1.61	0.80	1.53	0.61	2.13	1.11
รวมเฉลี่ย	2.88	0.82	1.98	0.83	1.93	0.86	1.88	0.75	2.53	0.84

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.88$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.00$) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.84$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.90$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 2.77$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานเอกชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 1.98$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยเช่นเดียวกัน คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.26$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.13$) ด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.78$) และด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 1.75$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 1.93$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยเช่นเดียวกัน คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.26$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.05$) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 1.80$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.61$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 1.88$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยเช่นเดียวกัน คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.23$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.02$) และด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 1.75$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.53$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.53$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.83$) และด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.72$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง นอกจากนี้ คือ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.44$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 2.13$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีในภาพรวม
และรายด้าน จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่น	ความ แปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	Sig
1.ด้านการร่วมประชุมและ วางแผน	ระหว่างกลุ่ม	4	65.31	16.33	20.97	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	299.04	0.78		
	รวม	388	364.35			
2.ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	4	37.33	9.33	13.86	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	258.62	0.67		
	รวม	388	295.95			
3.ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	4	47.83	11.96	10.93	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	420.18	1.09		
	รวม	388	468.01			
4.ด้านการติดตาม ตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	4	64.54	16.14	20.93	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	296.09	0.77		
	รวม	388	360.63			
5. ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	51.78	12.94	18.98	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	261.85	0.68		
	รวม	388	313.63			

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
จำแนกตามอาชีพ ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำ อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่น	รายได้ (ต่อเดือน)									
	ต่ำกว่า 5,000บ.		5,001 – 10,000บ.		10,001 – 15,000บ.		15,001 – 20,000บ.		20,000บ. ขึ้นไป	
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>	\bar{X}	<i>S.D.</i>
1.ด้านการร่วมประชุมและวางแผน	2.46	0.93	1.52	0.66	2.27	1.06	2.80	0.68	3.09	0.96
2.ด้านการดำเนินการ	2.67	0.96	2.06	0.67	2.73	0.80	3.13	0.74	3.28	0.72
3.ด้านการรับผลประโยชน์	2.79	0.99	1.80	0.79	2.40	1.14	3.05	1.20	3.31	1.12
4.ด้านการติดตามตรวจสอบ	2.09	1.16	1.47	0.65	1.94	0.91	2.71	0.84	2.99	0.84
รวมเฉลี่ย	2.50	0.91	1.71	0.61	2.34	0.91	2.92	0.74	3.17	0.86

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.50$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.79$) และด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.67$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง นอกจากนี้ คือ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.46$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 2.09$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย ตามลำดับ

ประชาชนที่มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 1.71$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.06$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 1.80$) และด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 1.52$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย นอกจากนี้ คือ ด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.47$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

ประชาชนที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.34$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.73$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง นอกจากนี้ คือ ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.40$) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.27$) ด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.94$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย ตามลำดับ

ประชาชนที่มีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 2.92$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.13$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.05$) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.80$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 2.71$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม ($\bar{X} = 3.17$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.28$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.31$) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 3.09$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 2.99$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีในภาพรวม
และรายด้าน จำแนกตามรายได้

การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่น	ความ แปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	Sig
1.ด้านการร่วมประชุมและ วางแผน	ระหว่างกลุ่ม	4	117.83	29.46	45.89	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	246.52	0.64		
	รวม	388	364.35			
2.ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	4	74.22	18.55	32.13	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	221.73	0.58		
	รวม	388	295.95			
3.ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	4	112.85	28.21	30.50	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	355.16	0.93		
	รวม	388	468.01			
4.ด้านการติดตาม ตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	4	94.58	23.65	34.13	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	266.05	0.69		
	รวม	388	360.63			
5. ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	97.44	24.36	43.27	0.00
	ภายในกลุ่ม	384	216.19	0.56		
	รวม	388	313.63			

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
จำแนกตามรายได้ ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี แสดงในตารางที่ 4.23 – 4.24

ตารางที่ 4.23 ความถี่และร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการเข้าร่วมประชุมและวางแผน

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (n = 35)	ร้อยละ
1. ควรจัดเวทีประชาคมในช่วงเวลาที่เหมาะสม	20	57.1
2. ควรมีการสำรวจสภาพปัญหาของหมู่บ้าน	9	25.7
3. ควรมีการวางแผนประชาสัมพันธ์ในการจัดทำแผนพัฒนา อบต.	6	17.2
	35	100

ตารางที่ 4.24 ความถี่และร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (n = 18)	ร้อยละ
1. ควรกำหนดแนวทางการดำเนินการให้ชัดเจน	18	100.0
	18	100

จากตารางที่ 4.23 – 4.24 พบว่า ประชาชนได้มีการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ดังนี้

1. ด้านการร่วมประชุมและวางแผน องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดเวทีประชาคมในช่วงเวลาที่เหมาะสม และควรสำรวจสภาพปัญหาของหมู่บ้านก่อนที่จะมีการจัดทำแผนพัฒนาฯ นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการวางแผนประชาสัมพันธ์ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง

2. ด้านการดำเนินการ องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นให้ชัดเจน เช่น การจัดทำปฏิทินการดำเนินงาน เป็นต้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.1.1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

1.1.2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

1.1.3 ศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

1.2 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับระดับมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์และด้านการติดตามตรวจสอบ

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 16 หมู่บ้าน จำนวน 14,495 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาโร ยามานะ (Taro Yamane) จำนวน 389 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling)

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยประสานขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการจัดเก็บข้อมูล แล้วจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งต้องตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์คำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ และความถี่

1.5.2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.5.3 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง อุดรธานี จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติการทดสอบที (t-test)

1.5.4 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง อุตรธานี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพและรายได้ โดยใช้สถิติการทดสอบเอฟ (F – test)

1.5.5 วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี ใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละและความถี่

1.6 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 ส่วนใหญ่อายุ 41-60 ปี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 30.07 คน ด้านสถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 46.27 คน ด้านการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 ด้านอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 28.28 และด้านรายได้ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 48.84

1.6.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี อยู่ในระดับน้อยทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านติดตามตรวจสอบ

1.6.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี ประชาชนที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านติดตามตรวจสอบ

1.6.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดเวทีประชาคมในช่วงเวลาที่เหมาะสม และควรสำรวจสภาพปัญหาของหมู่บ้านก่อนที่จะมีการจัดทำแผนพัฒนา นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการวางแผนประชาสัมพันธ์ในการจัดทำแผนพัฒนาให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง

2) ด้านการดำเนินการ องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดแนวทางการดำเนินการให้ชัดเจน เช่น การจัดทำปฏิทินการดำเนินงาน เป็นต้น

2. การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีประเด็นที่สำคัญที่นำมาอภิปรายผล ได้ดังต่อไปนี้

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับน้อยทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.47$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.31$) ด้านการร่วมประชุมและวางแผน ($\bar{X} = 2.05$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 1.89$) ตามลำดับ

ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง มีช่วงเวลาที่ตรงกับเวลาในการประกอบอาชีพ ทำให้เป็นการเสียเวลา รวมทั้งไม่ทราบถึงข้อมูลข่าวสารในการจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับงานของ จารุพันธ์ อินวาท (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ อำเภอเขียงคำ จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เกิดจากสาเหตุที่ประชาชนเห็นว่ามีความเห็นเข้าร่วมอยู่แล้วและไม่ทราบว่ามีการจัดโครงการหรือกิจกรรมขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของ พวงทอง โยธาใหญ่ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ผลจากการศึกษาพบว่า ประชาชนยังมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ทำให้เห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยจะให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่นและการเข้าร่วมตรวจสอบความ

โปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

2.2 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

พบว่า ประชาชนที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยส่วนบุคคลจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับงานของ ฉนิศรา บุญเฉลิม (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขามหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และสอดคล้องเพียงบางส่วนกับงานของ ปาณิสรา เตชพันธ์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลบ้านโคก อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า เพศ และอายุที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน แต่ในส่วนด้านการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมจะมีความแตกต่างกัน

2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ผลการศึกษา พบว่า ควรจัดเวทีประชาคมในช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อสำรวจสภาพปัญหาของหมู่บ้านก่อนที่จะมีการจัดทำแผนพัฒนา และควรมีการวางแผนประชาสัมพันธ์ในการจัดทำแผนพัฒนาให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉนิศรา พรหมมา (2546) ที่ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนา คือ ควรสร้างเวทีให้ประชาชนได้มีการเรียนรู้ร่วมกัน และให้มีการประชาสัมพันธ์งานต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลอีกด้วย

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการและปัญหาของประชาชนเป็นหลัก และเริ่มต้นโดยผู้นำชุมชน หรือ ผู้นำที่ชาวบ้านศรัทธา โดยวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้แล้วค่อยขยายไปสู่วงกว้าง และที่สำคัญต้องใช้เวลาในการกระตุ้นการให้ความรู้ เพื่อสานสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน เพื่อให้ประชาชน เกิดการยอมรับและเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชน

ตลอดไป นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชน คือการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ขั้นตอนต่างๆ ที่ชุมชนกำหนดขึ้น ตั้งแต่ ได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในงานต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง ตั้งแต่การศึกษา ข้อมูล การวิเคราะห์หาปัญหา การวางแผน การดำเนินกิจกรรม การรับผลประโยชน์ และการติดตาม ประเมินผล โดยประชาชนเป็นตัวนำในการกระทำกิจกรรมทุกขั้นตอน ทั้งนี้ ประชาชนอาจจะร่วม ในทุกกิจกรรมจนครบตามวงจรหรือร่วมเป็นบางกิจกรรมก็ได้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในครั้งนี้ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้เพิ่มสูงขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะ 5 ด้านดังนี้

3.1.1 ด้านการร่วมประชุมและวางแผน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำควร บริหารงานหรือดำเนินงานจัดเวทีประชาคมในช่วงเวลาที่เหมาะสม และควรสำรวจสภาพปัญหา ของหมู่บ้านก่อนที่จะมีการจัดทำแผนพัฒนาฯ นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการ วางแผนประชาสัมพันธ์ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง

3.1.2 ด้านการร่วมดำเนินการ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำควร บริหารงานหรือดำเนินงานกำหนดแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นให้ชัดเจนและเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการได้อย่างสะดวก เช่น เปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินการตาม โครงการและ/หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ จัดขึ้น โดยองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

3.1.3 ด้านการร่วมรับประโยชน์ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำควร บริหารงานหรือดำเนินงานโดยให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดย องค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การได้รับรางวัลจากการแข่งขันและ/หรือการจัดการประกวดที่จัด โดยองค์การบริหารส่วนตำบล หรือการได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของชุมชน จากโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

3.1.4 ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำควร
บริหารงานหรือดำเนินงานโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม
ตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการพัฒนาท้องถิ่นตามวัตถุประสงค์ของประชาชนใน
ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วน
ตำบล ว่ามีความโปร่งใส สุจริตและยุติธรรมต่อประชาชนในท้องถิ่นให้มากที่สุด เพื่อให้การ
บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

3.1.5 ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง
จังหวัดอุดรธานี ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้มากยิ่งขึ้น เพราะการเข้าไปมี
ส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นการ
กระตุ้นการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร ให้ตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับจากการ
เลือกตั้งให้เข้าไปปฏิบัติหน้าที่แทนประชาชนในชุมชนของตนเอง เพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไป
อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ ให้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษว่าเหมือนหรือแตกต่างหรือไม่อย่างไร

3.2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยปัจจัยความต้องการของประชาชนและสาเหตุปัญหา
และอุปสรรคที่ประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

3.2.3 ควรศึกษาแนวโน้มของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง และมหาวิทยาลัยขอนแก่น (2541) *การเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองท้องถิ่น ฉบับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
- โกวิท พวงงาม (2553) *ธรรมาภิบาลท้องถิ่น : ว่าด้วยการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส*
กรุงเทพมหานคร มิสเตอร์ก๊อปปี้
- จารุพันธ์ อินวาท (2550) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา” การศึกษาอิสระ
ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- จิรศักดิ์ สีใจเจริญ (2543) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วน ตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน” การศึกษาอิสระ ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2526) *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท* กรุงเทพมหานคร
เศรษฐศาสตร์ปริทัศน์
- ชลัช ทรัพย์ชัย (2554) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารนโยบาย แผน และ โครงการ
ท้องถิ่น” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา นโยบาย แผน และ โครงการท้องถิ่น* หน่วยที่ 14
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี
- ชินรัตน์ สมสืบ (2552) “รัฐประศาสนศาสตร์กับการมีส่วนร่วม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา
แนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์* หน่วยที่ 12 สาขาวิชา
วิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- ณัฐกุล ดวงพิมพ์ (2546) “การศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนของครูพลศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพลศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ณรงฤทธิ์ วงศ์ใหญ่ (2548) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วน
ตำบลแม่ฟ้าหลวง กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง
อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย” การศึกษาอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

- ฉลิต พรหมมา (2546) “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลจะทิ้งพระ อำเภอเสด็จพระ จังหวัดสงขลา”
สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ฉิสรา บุญเฉลิม ฉลิต พรหมมา (2546) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขามหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่”
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ถวิลวดี บุรีกุล (2548) *การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*
นนทบุรี สถาบันพระปกเกล้า
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527) *การมีส่วนร่วมของประชาชน* กรุงเทพมหานคร
ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณะสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ (2552) *การปกครองท้องถิ่นกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท้องถิ่น*
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์อินทเกษ
- ทิพย์ภาเวช ณี เชียงใหม่ (2547) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสันพระเนตร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นรินทร์ จงวุฒิเวศน์ (2527) *กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท* กรุงเทพมหานคร ศักดิ์โสภการพิมพ์
- บรรเจิด สอพิมาย (2550) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา”
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- บุญชม ศรีสะอาด (2535) *การวิจัยเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- ประทีป อึ้งทรงธรรม ฮาตะ (2548) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ : ศึกษากรณีการแก้ไขปัญหาหายาเสพติดในชุมชนแออัดคลองเตย”
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ปรัชญา เวสารัชช์ (2527) “รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท” กรุงเทพมหานคร สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ปาณิสรา เชนันท์ (2553) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลบ้านโคก
อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์” วิทยุณัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่
- ปิยะนุช แสงวูช (2544) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลนางาม
อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยุณัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏร้อยเอ็ด
- พวงทอง โยธาใหญ่ (2545) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น:
กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่” วิทยุณัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550. (2550)
- วารภรณ์ รุ่งเรืองกลกิจ และคณะ (2551) “การพัฒนารูปแบบการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี” นนทบุรี
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540) “รายงานการศึกษารูปแบบและแนวทางการส่งเสริม
ความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล” กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532) *การพัฒนาชุมชน* ขอนแก่น ภาควิชาสังคมศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สิน พันธุ์พินิจ (2554) *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
จูน พับลิชชิ่ง
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544) *น่านานวัตกรรมวิธีวิทยาการวิจัย* กรุงเทพมหานคร
เพื่อฟ้าพรินตติ้ง.
- เสน่ห์ จามจิก (2540) *การเมืองไทยกับการพัฒนารัฐธรรมนูญ* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ (2554) “รายงานแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบล
หนองนาคำ 3 ปี พ.ศ.2555 – 2557” อุตรธานี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ชินรัตน์ สมสืบ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษณา ฦ หนองคาย ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
3. นายสบาย มุกดาม่วง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

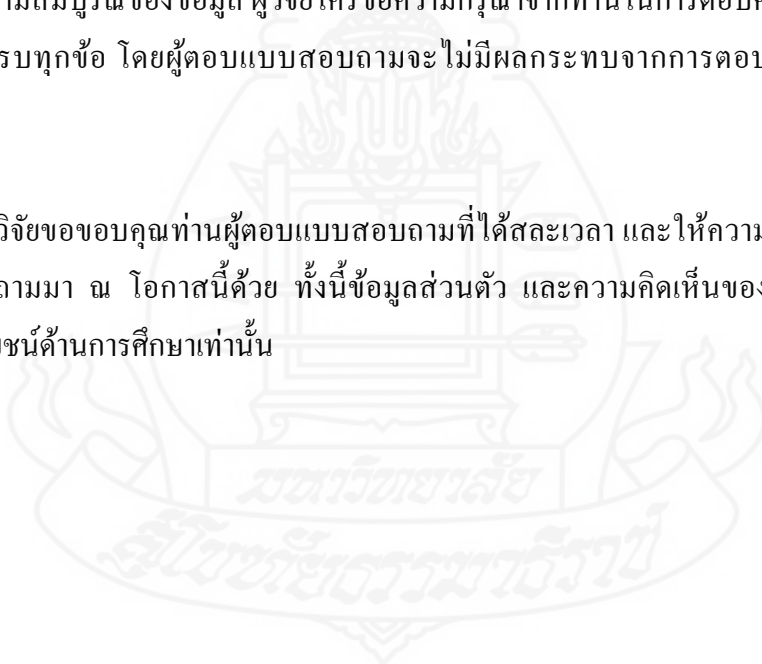
แบบสอบถามสำหรับการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
2. โปรดพิจารณาข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่จัดไว้ให้
3. เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการตอบคำถามตามความเป็นจริงและครบทุกข้อ โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบจากการตอบแบบสอบถามใดๆ ทั้งสิ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้สละเวลา และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้ด้วย ทั้งนี้ข้อมูลส่วนตัว และความคิดเห็นของท่านจะถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ด้านการศึกษาเท่านั้น

แบบสอบถามสำหรับการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำ
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดคำเครื่องหมาย √ ลงในช่อง () ที่ท่านเลือก

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() 18-25 ปี

() 26-40 ปี

() 40-60 ปี

() 61 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

() โสด

() สมรส

() หม้าย

() หย่าร้าง

4. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา

() มัธยมศึกษา/เทียบเท่า

() ปวส./เทียบเท่า

() ปริญญาตรี/เทียบเท่า

() สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

() รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

() พนักงานภาคเอกชน

() รับจ้างทั่วไป

() ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

() เกษตรกร

() อื่นๆ (ระบุ)

6. รายได้ต่อเดือน

() ต่ำกว่า 5,000 บาท

() 5,001 – 10,000 บาท

() 10,001 – 15,000 บาท

() 15,001 – 20,000 บาท

() 20,001 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล
หนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

คำชี้แจง โปรดคำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเลือกเพียงข้อเดียว

โดยแสดงคะแนนวัดระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน	ระดับการมีส่วนร่วม
5	ระดับมากที่สุด
4	ระดับมาก
3	ระดับปานกลาง
2	ระดับน้อย
1	ระดับน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมประชุมและวางแผน		ระดับการมีส่วนร่วม				
		1	2	3	4	5
1	ข้าพเจ้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายและ/หรือแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล					
2	ข้าพเจ้าให้ข้อเสนอแนะวิธีการดำเนินงานต่อองค์การบริหารส่วนตำบล					
3	ข้าพเจ้ามีส่วนในการกำหนดทรัพยากรในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล					
4	ข้าพเจ้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อเสนอโครงการและ/หรือกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อขอรับสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล					
5	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/องค์การบริหารส่วนตำบล					
6	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล					

การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการ		ระดับการมีส่วนร่วม				
		1	2	3	4	5
7	ข้าพเจ้าเคยให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ เป็นต้น					
8	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อพิจารณาบุคคลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านที่ควรได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพคนพิการ/ผู้สูงอายุ					
9	ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบล หนองนาคำจัดขึ้น เช่น งานลอยกระทง งานกีฬา เป็นต้น					
10	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้แทนประชาคมเข้าเป็นคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน/ตำบล					
11	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการป้องกันโรคติดต่อต่างๆ ในหมู่บ้าน เช่น โรคไข้เลือดออก เป็นต้น					
12	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม-ของชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล					
การมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์						
13	การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชน					
14	ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนตำบล					
15	ข้าพเจ้าได้รับความเท่าเทียมกันในการรับประโยชน์จากการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล					
16	ข้าพเจ้าเคยได้รับรางวัลจากการแข่งขันและ/หรือการจัดประกวดต่างๆ ที่จัดโดยองค์การบริหารส่วนตำบล					
17	ข้าพเจ้าได้รับความรู้ ทักษะในการคิด จากการจัดการประชุมและจากเวทีประชาคมที่จัดขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนตำบล					

การมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์		ระดับการมีส่วนร่วม				
		1	2	3	4	5
18	ข้าพเจ้าได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน จากโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล					
การมีส่วนร่วมในด้านการติดตามตรวจสอบ						
19	ข้าพเจ้าเคยติดตามตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการพัฒนาท้องถิ่นตามวัตถุประสงค์ของประชาชนในท้องถิ่น					
20	ข้าพเจ้าเคยติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล					
21	ข้าพเจ้าเคยติดตามตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลนำโครงการ/กิจกรรม ที่เป็นข้อเสนอของประชาชน ไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น					
22	ข้าพเจ้าเคยติดตามตรวจสอบการจัดทำโครงการ/กิจกรรม การพัฒนา การบริการสาธารณะ การจัดทำงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบล					
23	ข้าพเจ้ามีส่วนให้ข้อเสนอแนะเพื่อการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานให้โปร่งใสและยุติธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล					
24	ข้าพเจ้าเคยได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานตาม โครงการและ/หรือกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. หากต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ควรมีวิธีการ และปัจจัยส่งเสริมสนับสนุน ในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

****ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่กรุณาใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม****

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ค่า IOC

ผลการวิเคราะห์ค่า IOC

การมีส่วนร่วมในด้านการประชุมและวางแผน		ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุป
		1	2	3			
1.	ข้าพเจ้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายและ/หรือแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2.	ข้าพเจ้าให้ข้อเสนอแนะวิธีการดำเนินงานต่อองค์การบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.	ข้าพเจ้ามีส่วนในการกำหนดทรัพยากรในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4.	ข้าพเจ้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อเสนอโครงการและ/หรือกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อขอรับสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5.	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/องค์การบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
6.	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการ							
7.	ข้าพเจ้าเคยให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ เป็นต้น	1	1	1	3	1	ใช้ได้
8.	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อพิจารณานุคคลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านที่ควรได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพคนพิการ/ผู้สูงอายุ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
9.	ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนาคำจัดขึ้น เช่น งานลอยกระทง งานกีฬา เป็นต้น	1	1	1	3	1	ใช้ได้

การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการ		ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุป
		1	2	3			
10	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้แทนประชาคมเข้าเป็นคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน/ตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
11	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการป้องกันโรคติดต่อต่างๆ ในหมู่บ้าน เช่น โรคไข้เลือดออก เป็นต้น	1	1	1	3	1	ใช้ได้
12	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม-ของชุมชนที่ได้รับ การสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
14	ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
15	ข้าพเจ้าได้รับความเท่าเทียมกันในการรับประโยชน์จากการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
16	ข้าพเจ้าเคยได้รับรางวัลจากการแข่งขันและ/หรือการจัดประกวดต่างๆ ที่จัดโดยองค์การบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
17	ข้าพเจ้าได้รับความรู้ ทักษะในการคิด จากการจัดการประชุมและจากเวทีประชาคมที่จัดขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
18	ข้าพเจ้าได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน จากโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้

การมีส่วนร่วมในด้านการติดตามตรวจสอบ		ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุป
		1	2	3			
19	ข้าพเจ้าเคยติดตามตรวจสอบว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลได้มีการพัฒนาท้องถิ่นตามวัตถุประสงค์ของประชาชนในท้องถิ่น	1	1	1	3	1	ใช้ได้
20	ข้าพเจ้าเคยติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ขององค์กรบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
21	ข้าพเจ้าเคยติดตามตรวจสอบว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลนำโครงการ/กิจกรรม ที่เป็นข้อเสนอของประชาชนไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	3	1	ใช้ได้
22	ข้าพเจ้าเคยติดตามตรวจสอบการจัดทำโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา การบริการสาธารณะ การจัดทำงบประมาณ ของ อบต.	1	1	1	3	1	ใช้ได้
23	ข้าพเจ้ามีส่วนให้ข้อเสนอแนะเพื่อการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานให้โปร่งใสและยุติธรรมขององค์กรบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้
24	ข้าพเจ้าเคยได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการและ/หรือกิจกรรมขององค์กรบริหารส่วนตำบล	1	1	1	3	1	ใช้ได้

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายสุนิตย์ เหมนิล	
วัน เดือน ปีเกิด	10 ตุลาคม 2529	
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 7 หมู่ 11 บ้านนาหวาน ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี	
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 7 หมู่ 11 บ้านนาหวาน ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี	
ประวัติการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนปลาย	โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร 2548
	บริหารธุรกิจบัณฑิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี 2552
	รัฐศาสตร์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2553
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี	
ตำแหน่ง	ผู้จัดการศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี	

